

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 97. vuosikerta 27.5.2021

5 | 21

Viikko
Milttonin
konsulttina
s. 22

Kömpelöt
käännösjutut
kummastuttavat
s. 26

Tuli huono
juttu. Saako sen
poistaa?
s. 32

Äkkilähtö kriisialueelle, vuoroon
aamuneljäksi, aina vähän töissä.
Antti Aimo-Koivisto ja muut
journalistit kertovat, miten yhdistää
vaativa työ ja perhe. **14**

KUVA: ELIS HANNIKAINEN

Ensi vuoden puutarha-jutut tehdään nyt

s.38

Hur är det att jobba i Sverige? Fyra finska journalister berättar.

s.34

Maria Pettersson ● Twitter: mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Ensin ne hakivat journalistit. Silloin me sanoimme, että tämä ei käy.

Ensin ne hakivat journalistit, emmekä tiedä, mitä sen jälkeen tapahtui.

Näin kuuluu mustaakin mustemalla huumorilla väännetty versio saksalaisen teologin **Martin Niemöllerin** kuuluisasta runosta *Ensin ne tulivat*. Sitä on toisteltu tämänkin vuoden aikana tiuhaan, sillä sananvapaus on kaventunut ympäri maailmaa.

Korona-aikana lehdistönvapaus on heikentynyt kahdessa kolmasosassa maailman maista, arvioivat sananvapausjärjestöt. Diktatuureissa se on heikentynyt entisestään. Siellä, missä diktaattori nousee, toimittaja tukehtuu.

Meidän suomalaisten pitää auttaa kollegoja muissa maissa. Se on oikein, mutta samalla autamme myös itseämme.

Asenteet tarttuvat, ja jos tiedonvälityksen vapautta kahlitaan yhtäällä, se on helpompaa tehdä myös toisaalla.

Kun presidentti **Donald Trump** alkoi piestä mediaa, oikeistopopulistit muissa maissa otti-

vat mallia ja alkoivat tavoitella suosiota halventamalla ja häiriköimällä journalisteja.

Kun yksi maa kahlitsee korona-aikana tiedonvälitystä vetoamalla turvallisuuteen ja kansanterveyden suojelemiseen, muiden on helppo seurata perässä.

Kun Israel pommittaa kansainvälisen median toimitilat Gazassa, Myanmar vangitsee valokuvaajia tai Uganda panee poliisit hakkaamaan presidentinvaaleista raportoivia toimittajia, on tietenkin tärkeintä saada kollegat turvaan. Mutta jos he eivät voi jatkaa työtään, ei suomalaisenkaan yleisö enää saa tietoa. Siksi heidän turvallisuutensa on meidän asiamme.

Vallanpitäjät voivat rajoittaa median vapautta monella keinolla. Janan yhdessä päässä ovat toimittajia julkisesti halventavat ja häiriköivät pikkupoliitikot, toisessa se, että diktaattori murhauttaa toimittajan. Myös Euroopassa kollegat taistelevat – jopa fyysisesti – oikeudestaan tehdä työtään ja julkaista.

KUVA: ALEKSI POUTANEN

Paljonko presidentti Aljaksandr Lukašenkaa tai muita diktaattoreita kiinnostaa Suomen Journalistiliiton kannanotto?

KOLLEGOJA VOI AUTTAA monin tavoin. *Helsingin Sanomat* on aloittanut yhteistyön unkarilaisen Telexin kanssa. Telex on yksi harvoja jäljellä olevia riippumattomia uutispalveluja Unkarissa. *HS* auttaa sitä jakamalla paitsi sympatiaa myös rahanarvoista, tiukasti varjeltua bisnesosaamistaan.

Yksittäinen ihminen voi auttaa esimerkiksi Vikesin kautta. Viestintä ja kehitys -säätiö on journalistien solidaarisuussäätiö ja ainoa suomalainen kehitysyhteistyön tekijä, joka keskittyy sananvapauteen ja mediaan. Se auttaa journalisteja ja edistää lehdistönvapautta esimerkiksi Myanmarissa, Nepalissa, Somaliasa ja Nicaraguassa. Jos haluaa tukea kollegoja rahalla, Vikes on hyvä kohde.

Journalistiliitto vaikuttaa seuraamalla sananvapaustilannetta ja ottamalla kantaa lausunnoilla, vetoomuksilla ja tiedotteilla. Viimeksi toukokuussa liiton valtuusto laati julkilausuman: Valko-Venäjän on lopetettava journalistien vaino. Maaliskuussa liitto lähetti yhdessä

50 eurooppalaisen journalistijärjestön kanssa vetoomuksen pääministeri **Sanna Marinille** (sd.) ja ulkoministeri **Pekka Haavistolle** (vihr.), jotta nämä vaatisivat Valko-Venäjän hallitusta vapauttamaan vangitut journalistit.

Paljonko presidentti **Aljaksandr Lukašenkaa** tai muita diktaattoreita kiinnostaa Suomen Journalistiliiton kannanotto? Ei välttämättä paljoa, mutta sillä on silti väliä. Kun riittävän moni ulkomainen järjestö tai ministeri älähtää, diktaattori pysyy varuillaan – hän tietää, että häntä tarkkaillaan ja sikailu huomataan.

Toinen, ehkä vielä tärkeämpi asia on kannanottojen vaikutus journalisteihin. Muiden maiden kollegat kertovat uudelleen ja uudelleen, kuinka hirvittävän merkityksellistä on, että joku ulkomailla näkee heidän tilanteensa, että joku tietää ja välittää.

Tänä kesänä suo ajatus kollegalle toisessa maassa. Kirjoita hänestä. Twiittaa hänelle. Vaadi poliitikoilta muitakin toimia kuin pakeksuntaa. Lahjoita. Auta. ●

KUVA: MEERI UTTI

Karjalaisen päätoimittaja Pasi Koivumaa julisti sodan myyriä vastaan

s.10

Kannen/Takakannen kuva: Meeri Utti ja Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti 97. vuosikerta
27.5.2021

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIIHTEERI /
REDAKTIONSSEKRETERARE
Marja Honkonen 050 379 9108
(31.5.2021 saakka)

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Marttinen 050 310 3036
(31.5.2021 saakka)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 6 / 2021
ILMESTYY 19. 8., AINEISTO 11. 8.

ILMOITUSMYYNIT:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Toimitukset ghostaavat freelancereita, ja se vie luottamuksen alaan, kirjoittaa freetoimittaja Arda Yildirim

Arda Yildirim, teksti ● Aapo Huhta, kuva

ARDA YILDIRIM

- 29-vuotias freelance-toimittaja, kriitikko ja kirjoittaja.
- Valmistunut Helsingin yliopistosta pääaineenaan viestintä. Opiskelee Teatteri-korkeakoulussa dramaturgiaa ja näytelmän kirjoittamista.
- Vierailevana päätoimittajana Nuoren Voiman elokuussa ilmestyvässä Luonnonton ihminen -tuplanumerossa.
- Yildirim kirjoittama monologi Sarvivälke valittiin keväällä 2021 brittiläisen New Nordic Voices -teatterifestivaalin Suomen edustajaksi.

Lähetän juttuidean ja jään odottamaan vastausta. Saan kuulla, että asiaan palataan pian.

No, eipä palata.

Lähetän siis perään kyselyn: oletko ehtinyt perehtyä ehdotukseeni? Ei vastausta.

Soitan, ei vastausta.

Tätä on ghostaus. Termin tuntevat liitävät sen lähinnä nettideittailuun. Sitä tekee kuitenkin myös moni ostava toimittaja – ja ylipäätään lähes jokainen, joka kommunikoi sähköisesti.

Ghostaaminen on tapa päättää suhde lopettamalla kommunikointi yhtäkkiä kokonaan. Keskustelun toinen osapuoli jätetään yllättäen yksin odottamaan vastausta.

Freelancerina tilanne turhauttaa yleensä niin paljon, että sitä toivoisi edes kielteistä vastausta:

”Valitettavasti emme voi ostaa juttuehdotustasi.”

Ghostaaminen koskettaa erityisesti freelancereita. Harvassa toimituksessa annetaan jonkun vain istua toimettona odottamassa vastausta.

FREELANCERIT OVAT MELKO tyytyväisiä työmuotoonsa. Tämä käy ilmi Journalistiliiton teettämästä freelancereiden työmarkkinatutkimuksesta vuodelta 2018. Sen mukaan vuodesta 2002 lähtien valtaosa freelancereista on pitänyt työmuotoa itselleen mieluisimpana. 70 prosenttia heistä työskentelisi jatkossakin mieluiten freelancerina.

Suomen freelance-journalistien toiminnanjohtaja **Hanna Kaisa Hellsten** kertoo, että freelanceriksi ryhtyneet yleensä viihtyvät. Asiaan vaikuttavat työn vapaus, itsenäisyys ja mielekkyys.

On kuitenkin huomattava, että alalla korkeintaan kaksi vuotta toimineet freelancerit kokevat eniten tyytymättömyyttä työn jatkuvuuteen. Vuonna 2018 heistä jopa 60 prosenttia kertoi olevansa melko tai erittäin tyytymättömiä.

Itse olen toiminut freelancerina nyt kolme vuotta. Ghostaaminen tuntuu sinä aikana lisääntyneen runsaasti.

Se syö luottamusta alaa kohtaan. Laajemmin, ihmisyyttä kohtaan.

KIIRE ON MONEN SYY vastaamattomuuteen. Syyllistä on turha hakea, sillä yksilö se ei ole. Syynä on nopeuden ja tehokkuuden ideaali ja se, että toimituksissa on yksinkertaisesti vähemmän työntekijöitä.

Yt-neuvotteluissa toimituksista lentää ulos vakitoimittajia, minkä vuoksi markkinoilla on enemmän juttujaan tarjoavia freelancereita. Jäljelle jäänyt vakiporukka koittaa tasapainotella budjetin, juttutarjousten ja kiireen kanssa. Eipä siinä hädellissä jonkun freen juttuehdotuksia välttämättä jakseta punnita, edes torjua. Kärjistettynä: yhdellä on liikaa töitä, toisella liian vähän.

Se, että myös journalistien oikeuksia puolustavan liiton lehden, *Journalistin*, päätoimittaja tunsu tämän juttuehdotuksen lukiessaan piston sydämessään, kertoo ongelman vakavuudesta.

Freelancer on vahvasti riippuvainen muista. Hän on aina altavastaaja, oli kyse sitten palkkioneuvottelusta, juttuidean myynnistä tai työturvallisuudesta. Vain joka kymmenes free pystyy laatimaan sopimusehtonsa itse. Riippuvuus syntyy siitä, että kukaan ei ole freelancerille velkaa mitään.

FREELANCERIN TYÖ PERUSTUU siihen, että hän saa vastauksen juttutarjouksiinsa. Jos freelancerius työskentelymuotona yleistyy, sama meno ei voi jatkua.

Jossain vaiheessa vapaan tekijän kärsivällisyys napsahtaa. Toimitussihteeristä, joka ennen tuntui yhteistyökumppanilta, tulee freelle vain kasvoton, välinpitämätön työn ostaja. Harva jaksaa tarjota perusteellisesti muotoiltuja juttuideoitaan, kun toinen ei vaivaudu vastaamaan edes ei kiitos.

Mielikuvaharjoitus riittää pitkälle. Kuvittele itsesi freelancerin kenkiin. Ennen kuin voit ryhtyä työhön, tarvitset vastauksen. Yrität aikatauluttaa työsi ja elämäsi ostavan toimittajan sähköpostissa ikuisesti pyörivien juttuehdotusten tai ”palaan tähän” -vastausten varaan.

Kauanko jaksaisit itse odottaa vastausta? ●

Toimittaja Tiina Haapalaiselle ovat Journalistiliiton jäsenyydessä tärkeitä koulutukset ja ammatillinen yhteisö. Työarkeen Rantalakeus-lehdessä kuuluu myös valokuvaamista.

"Liitto ottaa enemmän kantaa journalistiseettisiin kysymyksiin" – tyytyväisyys Journalistiliittoon kasvoi

Nina Erho, teksti • Maiju Pohjanheimo, kuva

2.

Suomi säilytti toisen sijan Toimittajat ilman rajoja -järjestön vuosittaisessa lehdistönvapausvertailussa. Listan kärjessä olivat Norja, Suomi, Ruotsi ja Tanska, mutta Euroopan tilanne on kääntynyt huonommaksi. Järjestön mukaan ääriliikkeet ja salaliittoteoriat uhkaavat sananvapautta kaikkialla Euroopassa, myös Suomessa.

Miten uutisoida tapahtumista Israelissa ja Palestiinalaisalueilla? Lue aiheeseen perehtyneen mediatutkijan Tapio Kujalan vinkit: journalisti.fi

Opiskelin journalismia sivuaineena, ja toimittajaksi ryhtyessäni liiton koulutusten anti oli todella tarpeen käytännön työssä. Sain myös kontakteja ja sosiaalistuin työhön. Ammattitaidon kehittäminen ja kollegat ovat edelleen tärkeitä”, sanoo Oulun seudulla ilmestyvän *Rantalakeuden* toimittaja **Tiina Haapalainen**.

”Koin heti tälle uralle lähtiessäni, että on itsensänselvyyttä kuulua ammattiliittoon. Erityisesti käyttöä on ollut lakipalveluille esimerkiksi teki-äjänoikeusasioissa. Jäsenyys on osa ammattikuvaa, ja olen käyttänyt kansainvälistä pressikorttia”, sanoo paljon ulkomailla työskennellyt freelance-toimittaja ja -valokuvaaja **Päivi Arvonen**.

Moni Journalistiliiton jäsen arvostaa jäsenyydessä samoja asioita, jotka Haapalainen ja Arvonen mainitsevat. Kaikkein tärkeimmiksi jäsenyyden syiksi nousivat uusimmassa järjestökuvatutkimuksessa kuitenkin ansiosidonnainen työttömyysturva, työehtosopimusneuvottelut ja avun saaminen ongelmatilanteissa.

Liitto selvittää järjestökuvatutkimuksella jäsentensä näkemyksiä toiminnastaan kahden vuoden välein. Tutkimukseen vastasi huhtikuussa 1932 jäsentä.

Edellisessä tutkimuksessa tärkein jäsenyyden syy oli pressikortti. Muutosta saattaa selittää pandemia, jonka aikana kortille on ollut normaalia vähemmän käyttöä.

Vakinaisessa työsuhteessa työskentelevät korostivat nyt ansiosidonnaista työttömyysturvaa ja työehtosopimusneuvotteluja syinä kuulua liittoon. Työttömille ja lomautetuille sekä määräaikaisille tärkein on ansiosidonnainen työttömyysturva.

Freelancereille ja yrittäjille tärkein on pressikortti. Aiempaa merkittävästi useampi freelancer myös pitää jäsenyyttään itsestään selvänä.

Opiskelijajäsenille tärkein on pressikortti. Eläkeläisille jäsenyys on monesti itsensänselvyyttä.

NOIN PUOLET TUTKIMUKSEEN vastanneista arvioi liiton toiminnan kehittyneen hyvään suuntaan. Vain kolme prosenttia pitää kehitystä huonona. Neljänneksen mielestä muutosta ei ole tapahtunut, ja neljännes vastaajista ei ottanut asiaan kantaa.

Tiina Haapalaisen mielestä liiton muuttuminen on ollut hienovaraista, mutta sitä on tapahtunut.

”Liitto ottaa enemmän kantaa journalistiseettiin kysymyksiin, mikä on hienoa. Jäsenten vaikeudet eivät enää liity vain ammattiyhdistysasioihin

vaan myös työn tekemiseen muuttuvassa ympäristössä. Kun tulee uusia medioita ja uusia tapoja luoda sisältöä, siinä voi yksittäinen toimittaja olla vähän pihalla.”

Liiton koulutuksista Haapalaista miellyttävät koko maan kattavat verkkoversiot. Kokonaisuutena hän on tyytyväinen jäsen, mutta muistuttaa vakityösuhteisena olevansa myös etuoikeutettu.

PÄIVI ARVOSELLE ON TÄRKEÄÄ, että liitto pitää yllä keskustelua freelancerien palkkioista. Häntä huolestaa, että journalistit joutuvat vaihtamaan alaa yhä huononevien palkkioiden ja avustajasopimusten takia. Ihannetilanne olisi sitova minimipalkkiojärjestelmä. Silloin palkkioneuvotteluissa olisi jotain, mihin vedota.

”Nyt yksittäisellä freelancerilla ei välttämättä ole neuvotteluvaraa edes silloin, kun haastattelu on yksinoikeudella ja lehti olisi sen riemulla ottamassa. Liiton palkkiosuosittukset ovat hyvä mitatikkua silloin harvoin, kun työtään pääsee itse hinnoittelemaan. Ei pitäisi olla kohtuuton vaatimus, että freelance-yrittäjänä pääsisi samanlaiseen ansiotasoon ja sosiaaliturvaan kuin työsuhteiset kollegat.”

Koko jäsenistössä tyytyväisyys Journalistiliiton toimintaan on noussut, ja liitto on jäsentensä mielestä onnistunut aiempaa paremmin tehtäviensä hoitamisessa. Jäsenistä keskimääräistä kriittisempiä ovat miehet, 50–59-vuotiaat, alalla yli 20 vuotta olleet ja työttömät. Keskimääräistä tyytyväisempiä ovat alle 30-vuotiaat, opiskelijat, eläkeläiset ja alle viisi vuotta alalla olleet.

Eniten parantuneita osa-alueita liiton toiminnassa ovat jäsenten mielestä *Journalisti*, ammatitieteen vaaliminen ja edistäminen sekä koulutus.

Tyytyväisyys itsensätyöllistäjien aseman parantamiseen on sen sijaan laskenut.

Edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** ymmärtää kriittisyyden: freelancerien tilanne on kurjistunut, ja koronavuosi on pahentanut asiaa.

Freelancerien asioita ajaessaan liitto tekee pitkäjänteistä vaikuttamistyötä, Savolainen kertoo. Liitto vaikuttaa lainsäädäntöön, joka koskee kollektiivista neuvotteluoikeutta työehdoista, työsuhteisuuden ja yrittäjyyden rajaa sekä sosiaali- ja työttömyysturvaa.

”Nämä kaikki ajamamme asiat ovat EU-komission tai **Sanna Marinin** hallituksen työllistämällä, mutta koronapandemia on hidastanut niiden etenemistä”, Savolainen sanoo. ●

”Jäsenten vaikeudet eivät enää liity vain ammattiyhdistysasioihin.”

Tiina Haapalainen, *Rantalakeuden* toimittaja

”Keskenään hyvissäkin väleissä olevat tutkijat saattavat kiistellä Twitterissä tieteeseen liittyvistä kysymyksistä, mutta vain pieni osa journalisteista näyttäisi arvostelevan toisia journalisteja.”

Tutkija Kaisa Kangas Journalistin verkkokolumnissaan 22. huhtikuuta

Journalistiliiton valtuusto päätti, ettei sen kokouksia lähetetä suorina verkkolähettyksinä jäsenille. Liitto harkitsi muun muassa johdon kyselytuntien striimaamista. Lue lisää: journalisti.fi

Journalistiliiton kevätvaltuusto toivoi joustoa työhön

Maria Pettersson, teksti • Heli Saarela, kuva

Valtuutetut toivoivat liiton edistävän etätyömahdollisuuksia myös korona-ajan jälkeen.

Työn ja vapaa-ajan parempi yhteensovittaminen sekä koronan jälkeiset etätyökäytännöt puhuttivat Journalistiliiton valtuuston kevätkokousta.

Liiton ylin päättävä elin piti kevätkokouksensa 20.–21. toukokuuta etäyhteyksin.

Puheenjohtaja **Hanne Aho** ehdotti avajaispuheessaan, että liitto voisi ryhtyä ajamaan lisää joustoa työhön.

”Ihmiset saisivat vapaammin päättää, miten paljon tekevät töitä. Työntekijä voi haluta pitkän loman, perjantain vapaaksi tai kuuden tunnin työpäivän. Se vaikuttaisi palkkaan, mutta on ihmisiä, joille järjestely sopii”, Aho sanoi.

Työtä voisi jakaa esimerkiksi osa-aikaisille ja

freelancereille. Työn ehtojen tulisi vastata vakityöntekijän ehtoja.

Myös kyselytunnilla nousivat esiin erilaiset joustot. Monet työntekijät arvostavat etätyön tarjoamaa rauhaa, lyhyempiä työmatkoja sekä parempia mahdollisuuksia yhdistää työ, perhe-elämä ja harrastukset. Samalla on varmistettava, ettei kukaan joudu etätyöhön vasten tahtoaan.

Edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** totesi, että liitto aikoo pitää asiaa esillä työnantajien kanssa. Etätyöstä sovitaan paikallisesti työpaikoilla.

VALTUUSTOSSA JAETTIIN myös vuosien 2019 ja 2020 työyhteisöpalkinnot ja järjestötekopalkinnot.

Valtuusto keskusteli freelancereiden työterveydenhuollosta, tekijänoikeusdirektiivistä sekä liiton tulevaisuudesta. Se myös käsitteli viime vuoden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen sekä laati julkilausuman Valko-Venäjän tilanteesta. ●

Lue lisää valtuuston kokouksesta: journalistiliitto.fi

PYSYVÄ MEDIATUKI EI OLE ENSI VUODEN BUDJETISSA

Pysyvälle mediatuelle ei ole tällä hetkellä varattu rahaa valtion ensi vuoden budjetissa.

”Keskeinen syy on valtiontalouden tiukka tilanne”, sanoo yksikönjohtaja **Sini Wirén** liikenne- ja viestintäministeriöstä.

Mediatuesta ei linjattu myöskään hallituksen puoliväliriihessä, jossa päätettiin vaalikauden lopun linjauksista ja lähivuosien julkisen talouden suunnitelmasta.

Media-alan toimijoista koostunut työryhmä ehdotti huhtikuussa Suomeen muiden Pohjoismaiden tapaista pysyvää mediatukea. Tuolloin liikenne- ja viestintäministeri **Timo Harakka** (sd.) sanoi, että tavoitteena on varata mediatukeen määrärahoja mahdollisimman pian.

Työryhmän puheenjohtajana toimineen Wirénin mukaan ministeriössä pohditaan sen työn jatkomahdollisuuksia.

Mediatuen kohtalosta kertoi ensimmäisenä *Suomen Lehdistö*.

Nina Erho

VEROTIETONSA PILOTTANEISTA OLISI PITÄNYT KERTOAA

Verottajan päätös salata tietojensa luovuttamisen kieltäneet oli laiton. Helsingin hallinto-oikeus ratkaisi huhtikuun lopussa joukon asiaa koskeneita valituksia.

Verotiedot ovat julkisia. Verottaja toimitti medialle pitkään vuosittaisen listan yli 100 000 euroa vuodessa ansainneista. Vuonna 2019 se kuitenkin hyväksyi 230 henkilön pyynnöt jättää heidän tietonsa luovuttamatta osana listaa.

Asia päättyi oikeuteen, kun STT:n, *Helsingin Sanomien*, *Ilta-Sanomien* ja Alma Talentin toimittajat sekä Yle kantelivat verottajalta saamistaan vastauksista tietopyyntöihin.

Hallinto-oikeus ei löytänyt estettä sille, että tiedot verotietojensa piilottamista toivoneista annetaan journalistille. Oikeus katsoi myös, ettei verottajalla ole kuitenkaan velvollisuutta tuottaa eniten tienaavien listaa.

Verohallinto ei aio valittaa ratkaisusta.

Marja Honkonen

MEDIAKUNTA JATKOI KASVUA JA TEKI VOITTOA

Journalistiliiton työosuuskunta Mediakunta jatkoi viime vuonna kasvuaan koronapandemiasta huolimatta. Mediakunnan liikevaihto kasvoi 1,5 miljoonasta 1,6 miljoonaan euroon.

Palkkoja ja palkkioita osuuskunta maksoi vuoden

aikana 1 242 000 euroa, mikä on noin 60 000 euroa aiempaa enemmän. Osuuskunnan tilikauden tulos oli 47 600 euroa, mikä on merkittävästi parempi kuin aiemmin. Vuoden aikana Mediakunta lyhensi Journalistiliitolta saamaansa lainaa.

Vuoden lopussa journalistien ja viestijöiden työosuuskuntaan Mediakuntaan kuului 262 jäsentä. Viime vuonna uusia jäseniä liittyi 27.

Marja Honkonen

Mitä journalistin pitää ymmärtää työnantajansa taloudesta?

ANNUKKA: Mitä journalistin pitäisi ymmärtää oman työnantajansa tai laajemmin media-alan taloudesta? Aloitetaanko vaikka omistamisesta?

ELINA: Joo. Yksityiset yritykset ovat olennassa ennen kaikkea tuottaakseen omistajilleen lisää rahaa. Suomessa monet isot mediatilat – vaikkapa Sanoma ja Alma – ovat pörssiyrityksiä, joten niiden omistajaksi pääsee ostamalla osakkeita. Sitten on perheyhtiöitä, kuten A-lehdet ja TS-Yhtymä. Ja tietysti Yle, valtion omistama ja rahoittama mediajätti. Eikö ole hyvä, että suomalaisella medialla on monenlaisia omistajia?

A: Lähtökohtaisesti kyllä. Pörssiyrityksissä on hyvät puolensa: ne pyrkivät kasvuun ja tehokkuuteen, mikä parhaimmillaan tuottaa uusia, parempia toimintatapoja ja innovaatioita. Perheyrittäyksillä taas on usein pidempi perspektiivi, ja ne voivat halutessaan ehkä toimia pitkäjännitteisemmin. Julkisen palvelun Yle on sekin tärkeä osa Suomen mediakenttää.

E: Mitä mieltä olet mediayhtiöiden osingonmaksusta? Osinkohan on omistajalle pääoman tuottoa – korvaus siitä, että hän on sijoittanut pääomansa juuri tähän toimintaan eikä vaikkapa virvoitusjuomatehtaan, asuntoon, kalliisiin laukkuihin tai matkusteluun. Kuitenkin moni ajattelee, että on väärin, että yritys toisaalta maksaa osinkoa ja toisaalta irtisanoo ihmisiä. Miksi juuri omistajat on pidettävä tyytyväisinä?

A: Siksi, että omistaminen on rahoitusta, ja ilman rahoitusta yritys ei voi toimia. Omistajat siis rahoittavat yrityksen toimintaa, esimerkiksi laajenemista, mikä voi johtaa esimerkiksi uusien työpaikkojen luomiseen ja yrityksen kas-

vuun. Omistajia edustava hallitus ehdottaa yhtiökokouksessa, paljonko osinkoa maksetaan. Se ei mene niin, että omistajat haluavat aina mahdollisimman paljon. Joskus he jopa katsovat, että on fiksumpaa jättää osinko kokonaan ottamatta. Näin esimerkiksi silloin, jos heidän mielestään yrityksellä on tosi hyviä ideoita siitä, mihin rahat voisi käyttää.

E: Iso osinkohan voi olla myös hälytysmerkki – silloin tulee mieleen, ettei yritys keksi, mihin se voisi investoida voittojaan. Iso osinko voi olla myös törkeilyä, jos yrityksessä on samaan aikaan menossa rankka säästöohjelma ja varsinkin silloin, jos yritys on juuri saanut julkista tukirahaa. Se on vähän kuin näyttäisi keskisormea sidosryhmille.

A: Entäs muuta? Liikevaihto ja tulos ovat perusasioita, ja se, mistä ne syntyvät. Mistä yritykseen tulee rahaa? Tuleeko se esimerkiksi journalismista tai jostain ihan muusta? Tuleeko se yrityksen sellaisesta toiminnasta, joka ehkä kohta myydään?

E: Ah, rakastan tuloslaskelmia, niissä on aina koko maailma!

A: Mä rakastan tasettakin. Sitä kannattaa vilkaista tuloslaskelman lisäksi. Paljonko velkaa on suhteessa omaan pääomaan? Miten pääomien määrä on kehittynyt? Mitä yritys omistaa?

E: Jos yritys on kovin velkainen, kannattaa katsoa rahoituskuluja. Jos menee oikein huonosti, kannattaa perehtyä jopa yksittäisiin lainoihinkin, niiden ehtoihin ja lyhennysten erääntymisiin. Siis jos yritys on kriisissä.

A: Oisko tää tässä?

E: Ois varmaan – paitsi talousmielessä, myös siinä mielessä, että tämä on tällä erää viimeinen kolumnimme *Journalistiin*. Kiitos arvon lukijat ja näkemiin! ●

KUVA: MEERI UTTI

Pasi Koivumaa, 56

- Karjalaisen päätoimittaja ja toimitusjohtaja sekä Puna Musta Median toimialajohtaja vuodesta 2008.
- Aiemmin Karjalaisen politiikan toimittaja, artikkelitoimittaja, pääkirjoitustoimittaja ja pääkirjoitustoimituksen esihenkilö.
- 1990–1991 ja 1997–1998 YK:n rauhanturvatehtävissä, muun muassa sotilastarkkailijana.
- 1998–2000 Väli-Suomen Median toimittaja, asemapaikkana Jyväskylä.
- Aloitti toimittajana Pohjalaisessa 1987.
- Kauppatieteiden maisteri Vaasan yliopistosta.
- Sotilasarvoltaan yliluutnantti.
- Syntynyt Pellossa. Asuu Kontiolahdella lähellä Joensuuta.
- Perheeseen kuuluvat vaimo, koira ja kolme aikuista lasta.

Teit paikallisesta varuskunnasta 46-sivuisen erikoisliitteen, koska fanitat armeijaa, Pasi Koivumaa

Karjalaisen päätoimittaja on toimituksessa pidetty hahmo, mutta epäilee Stalinin ja Hitlerin ajatelleen itsestään samoin.

Manu Marttinen, teksti ● Miska Korpelainen, kuva

Annat uutispäälliköillesi vapauden johtaa arjen työtä, jotta voit keskittyä olemaan Karjalaisen toimitusjohtaja.

Pitää paikkansa, ja annan myös myyntipäälliköille vapauden johtaa arkeaan kertomalla heille, että keskityn lehden päätoimittajan tehtäviin. Näin kukaan ei tiedä, mitä teen täällä.

Olet toimituksessa pidetty hahmo, mutta toisinaan mietit, mistä se johtuu.

Tästä en ole varma. Toisaalta myös **Adolf Hitler** ja **Josif Stalin** saattoivat ajatella olevansa pidettyjä hahmoja. Kannattaa siis varoa ylläpitämästä kuvitelmaa, että olisi kaikkien mielestä hyvä tyyppi.

Laakkosen perheen autobioksissa ei ole tutkivalle journalistille mitään tutkittavaa. Piste.

Tuo ei ole ainakaan minun komentoni toimitukselle. Päinvastoin. Kyllä siellä tutkittavaa on, kuten se, miten hyvin täällä perustettu autokauppa on pärjännyt kilpailulla alalla. Sama koskee meidän painotaloamme.

Karjalaisen toimituksessa omistaja-Laakkoset eivät kuulemma häärää, mutta sinä saat kuunnella omistajan huolia uupumiseen asti.

Ei minun tarvitse, vaan he tarjoavat minulle olkapäätä, johon voin nyyhkyttää meidän alamme huolia.

Alaisesi eivät tiedä, milloin olet tosissasi ja milloin vitsaillet.

Jos tuo on totta, olen siitä oikein tyytyväinen. Sehän edesauttaa minun johtamistani, koska se aiheuttaa pelonsekaista kunnioitusta. Vitsikin on parhaimmillaan, jos sitä ei täysin tajua.

Maakuntalehden tärkein tehtävä on ajaa maakunnan etua. Sinun tärkein tehtäväsi on vahtia, ettei sanaliittoa "alun perin" kirjoiteta lehdessä yhteen.

Pitää paikkaansa, ja sama pätee sanaliittoihin niin ikään ja totta kai. Olen aina ollut vähän kielioppinatsi ja tauti on pahentunut iän myötä. Minua potuttaa, jos toimittajat eivät osaa kielioppia. Sehän on meidän työkalumme.

Olet edelleen vihainen Stefan Wallinille (r.) siitä, että hän lakkautti vuonna 2012 Kontiolahden varuskunnan, mutta

säilytti ruotsinkielisen Dragsvikin.

En ole vihainen enkä maalita häntä. Päätös edusti ilmiötä, jossa sektoriministeri saa yksin päättää isoista asioista. Se voi johtaa kotiinpäin vetämiseen, kuten tässä kävi.

Lakkautusuhan alla teit varuskunnasta 46-sivuisen erikoisliitteen, koska fanitat armeijaa.

En ole militantti, mutta fanitan armeijaa, kuten muitakin yhteiskuntaa ylläpitäviä tahoja eli poliisia ja oikeuslaitosta. Fanitan myös demokratiaa ylläpitäviä tahoja, kuten eduskuntaa ja puolueita. Olemme muuten tehneet liitteen myös Mustanaamiosta ja huhtikuussa tuli ulos SMP-liite.

Palautit sotilaspassin puolustusministerille protestina varuskunnan lakkauttamiselle. Se oli valtiomiestason ele.

Tuskinpa oli, sillä siihen pysähtyi minun ylenemiseni reserviupseerina, eikä kutsuja kertauksiin ole sen koommin kuulunut. Tiesin astuneeni soveliaisuuden rajan yli, koska ele teki minusta poliittisen toimijan. Se oli silti harkittu rikos.

Karjalainen on entinen kokoomuksen äänenkannattaja, kuten sinäkin, paitsi että et ole entinen kokoomuksen äänenkannattaja.

Kolumnissani kerroin taannoin, että olen äänestänyt neljää eri puoluetta enkä ole kokoomuksen äänenkannattaja päätoimittajanakaan. Lehti on puolueisiin sitoutumaton ja minä olen puolueisiin sidotun edustuksellisen demokratian kannattaja.

Asut omakotitalossa ja olet julistanut "sodan myyriä vastaan". Jyrsijöiden tuhoaminen saa lehdessäsi huomattavan paljon palstatilaa.

Ei saa, kun eivät nämä tottele. Mielestäni pitäisi olla lehden linja, että luonnon kiertokulku ei häiriinny, vaikka myyrät ja muut jyrsijät tuhottaisiin.

Vaihdot farkut verkkarihousuihin jo kauan ennen etäpala-vereihin siirtymistä.

Tulin Pohjois-Karjalaan vuonna 1995, ja se on yksi minun elämäni tärkeimmistä ja onnellisimmista päätöksistä. ●

Näin saat kesätyöstäsi kaiken irti

Kokeneet toimittajat jakavat vinkit kesätyöntekijöille.
Näillä pääset paremmin alkuun kesätyössä ja kenties koko urallasi.

Manu Marttinen, teksti • Johanna Sarajarvi, grafiikka

1 Esittäydy

Avoimuus hurmaa. Esittäydy aina kollegoillesi, joita et vielä tunne. Kun soitat haastatteluja, muista kertoa kuka olet, mistä soitat ja että olet tekemässä juttua.

2 Pyydä apua

Mikä on tuuppari, kuka on Pena, miten faktaboksi muotoillaan? Älä esitä osaavampaa tai tietävämpää kuin olet, vaan kysy reilusti. Kun joudut pulaan, pyydä apua. Kyynisyys ei ole älykkyyden merkki. Älä ole besserwisser. Sinulla on oikeus saada apua, ja kokeneet kollegat neuvovat mielellään. Kysy neuvoa ja kuuntele.

3 Pidä pilke silmäkulmassa!

Toimitus on mahtava paikka olla töissä. Ympärilläsi on paljon sivistyneitä ihmisiä, jotka ovat usein erittäin huumorintajuisia ja nokkelia sanankäyttäjiä sekä kiinnostuneita maailman asioista.

Sinä voit piristää toimituksen arkea monin tavoin. Vanha kesätoimittajaperinne on koettaa ujuttaa juttuihin sananmuunnoksia tai muita yhdessä sovittuja sanoja tai lauseita. Älä anna kankean alun hämätä!

4 Ylitä oman tonttisi rajat

Jos sinut on palkattu vaikkapa ulkomaantoimitukseen, vieraile rohkeasti muissa toimituksissa tai niiden etäkokouksissa, tutustu ihmisiin ja ota selvää, kuka tekee mitä. Kollegasi oppivat tuntemaan sinut, teet itsesi tutuksi muille ja hahmotat toimituksen kokonaisuuden. Jos saat juttuidean, joka ei sovi omalle osastollesi, ehdota esihenkilölle, että voisit tehdä jutun toiselle osastolle.

5 Tuo esiin **erikoisosaamisesi**

Luota omaan ajatteluusi ja anna sen näkyä jutuissasi. Kukaan ei tee juttua juuri samalla tavalla kuin sinä. Saatat olla jossain asiassa toimituksen paras asiantuntija: ainoa Puolassa asunut, ainoa shakkia harrastava tai ainoa Tiktokissa aktiivinen. Tuo erikoisosaamisesi esiin toimituksen palaverissa, lounastauolla ja kun satut pomon kanssa samaan hissiin.

Kertaa
Journalistin
ohjeet! jsn.fi

6 Ymmärrä, mistä olet tekemässä juttua

Päädyt todennäköisesti tekemään juttuja, joiden taustoja et valmiiksi tunne. Se voi tuntua raskaalta, mutta silloin tiedät, että opit uutta. Käytä riittävästi aikaa siihen, että ymmärrät, mitä kirjoitat. Kerro juttusi oleelliset pointit kollegallesi. Jos hän ymmärtää, mistä on kyse, asian ymmärtää lukijakin. Jos et ymmärrä, mitä termi tarkoittaa, älä käytä sitä. Iloitse jokaisesta virheestä, jonka kollega löytää ennen jutun julkaisua. Muista, että jutun editointi on suuri palvelus sinulle ja jutullesi.

8 Varaudu tekemään töitä hankalina aikoina

Kesätyöntekijät palkataan toimitukseen tekemään samoja työvuoroja, joita vakiväki tekee ympäri vuoden. Monessa toimituksessa tehdään töitä iltaisin, öisin ja viikonloppuisin, joten varaudu siihen, että osa kesän viikonlopuista – kenties juhannus – menee töitä tehdessä. Se on yksi tämän työn parhaista puolista. Vuoroissa on parhaimmillaan erittäin hauskaa. Tiukoista uutistilanteista selviäminen on kivaa ja opettavaista. Vuoroista myös maksetaan hyvin.

9 Keksi omia juttuideoita

Mansikkasato, juhannuksen menoliikenne, alkoholi, seksi ja sää. Kesällä saatat päätyä tekemään uutisjuttuja kesän vakioaiheista. Innostu niistäkin. Jalosta niitä ja ideoi jatkuvasti myös omia aiheita. Viimeistään heinäkuussa villitkin ideat menevät läpi. Älä välitä, jos vakitoimittaja murahtelee, että aiheesta on tehty juttu 15 vuotta sitten. Tee jutusta omannäköisesi ja parempi.

Kertaa oman alasi työehtosopimuksen sisältö! journalistiliitto.fi

7 Pukeudu kuin olisit menossa kaverillesi käymään

Toimitusten pukeutumiskoodi on vapaa. Töihin mennään arkisissa vaatteissa, ja puvun käyttäminen voi vaikuttaa oudolta jopa *Helsingin Sanomien* taloustoimituksessa. Jotkut säilyttävät toimituksessa korkokenkiä tai puvuntakkia siltä varalta, että pitää yhtäkkiä sännätä johonkin virallisempaan tilaisuuteen.

Lähteet: Journalistin taustahaastattelut ja Tampereen yliopiston työelämäprofessori Reetta Rätty, joka kokosi huhtikuussa 2021 Twitter-keskustelusta vinkit kesätyöntekijöille. Vinkkejä antoivat muun muassa Leena Brandt, Minna Holopainen, Liselott Lindström, Markus Leikola, Susanna Niinivaara, Maria Pettersson, Jussi Pullinen, Petja Pelli, Laura Saarikoski, Arttu Seppänen, Silja Tenhunen, Matti H. Virtanen, Johanna Vesikallio ja Salla Vuorikoski.

A photograph of a family jumping on a trampoline in a garden. A woman and a young boy are in the center, jumping joyfully. To the left, another person is partially visible, also on the trampoline. The background is filled with green foliage and trees. The scene is captured in a slightly blurred, candid style, emphasizing movement and family time.

TYÖN JA PERHEEN YHTEENSOVITTAMINEN

Intohimona journalismi, mutta kotona rakkaat ja arki. Miten yhdistää nopeiden lähtöjen reissutyö, vuorotyö tai pomohommat parisuhteen ja lapsiperheen pyörittämiseen? Valokuvaaja Antti Aimo-Koivisto ja muut vaativissa journalistisissa tehtävissä työskentelevät kertovat. ➡

Nina Erho, teksti • Meeri Utti, kuvat

STT-Lehtikuvan valokuvaaja **Antti Aimo-Koivisto** arveli tammikuussa 2014 tullessa töihin normaaliin aamuvuoroon. Kahden lapsen isä ei tiennyt, että istuisi muutaman tunnin kuluttua lentokoneessa matkalla Kiovaan.

”Päätoimittaja oli seurannut Ukrainan tilanteen eskaloitumista ja tullut siihen tulokseen, että nyt sinne täytyy mennä”, Aimo-Koivisto sanoo.

”Välillä tulee niitä reissuja, että voitko lähteä nyt.”

Lapsiperheessä päätös ei ole yksin lähtijän.

”Soitin vaimolle, että mua on pyydetty lähtemään, onko ok. Vaimo sanoi, että voithan sä mennä.”

Aimo-Koivisto ei osannut kertoa matkan kestoa tai kuvailla vaimolleen, millaisissa oloissa tulisi työskentelemään tai mil-laisiin tilanteisiin mahdollisesti joutuisi.

Puhelun jälkeen hän haki kotoa passin ja vaatteita ja lähti lentokentälle. Kotiin Helsinkiin jäivät vaimo **Henna-Kaisa Sivonen** ja tuolloin 5- ja 2-vuotiaat tyttö ja poika.

Aimo-Koiviston kuvissa Kiovesta näkyy presidentti **Viktor Janukovitš** vastustavia mielenosoittajia barrikadeineen, mel-lakkapoliisin kilpirivistöjä, mustaa savua ja tuliroihuja. Mieli oli silti luottavainen.

”Minulla on aina ollut olo, että työnantaja punnitsee aika tarkkaan, mihin lähdetään, ja että turvallisuudesta pidetään huolta. Sellaista ei ole, että lähdettäisiin itseksen Irakiin pyörimään. Siksi en ole pelännyt, eikä kotonakaan ole sanottu, että et voi lähteä, koska pelottaa.”

Ukrainassa jotain olisi voinut sattua, mutta tilannearviota tehtiin myös paikan päällä. Hankalinta oli rivakka lähtö.

”On aina helpompi, jos reissu on tiedossa etukäteen, ja vaimokin pystyy suunnittelemaan omia menojaan sen mukaan”, Aimo-Koivisto sanoo.

SUOMALAISISTA TYÖSSÄKÄYVISTÄ lapsiperheiden vanhemmista kaksi kolmesta kokee työn ja perheen yhteensovittamisessa vähintään jonkin verran hankaluuksia. Noin puolet vanhemmista kertoo työhönsä liittyvän jotain sellaista, mikä tekee työn ja lastenhoidon yhteensovittamisesta erityisen hankalaa. Tiedot käy-vät ilmi Väestöliiton keväällä 2020 julkaisemasta *Perhebarometri: Työ ja perhe ne yhteen soppii?* -tutkimuksesta.

Vaikeuksia tuottavat muun muassa ennustamattomat ja han-kalat työajat sekä pitkät työmatkat.

Naisilla vaikeuksista yleisin on vaativa tai uuvuttava työ. Miehillä suurin vaikeus ovat pitkät työpäivät.

Jopa 90 prosenttia työssäkäyvistä lapsiperheiden vanhemmis-ta kuitenkin kokee työn ja perheen yhteensovittamisen onnistu-van vähintään melko hyvin. Tulos kertoo, että vaikka haasteita on, niiden kanssa onnistutaan melko usein luovimaan.

Tässä jutussa vaativaa matkatyötä, vuorotyötä ja esihenkilö-

Antti Aimo-Koiviston perheen trampoliinilla riehutaan yhdessä, riippumatossa vietetään enemmän omaa aikaa. Paljon matkustavan kuvaajan perheeseen kuuluvat puoliso Henna-Kaisa Sivonen ja lapset Otso ja Iiris sekä koiria Vieno, joka ”sekoaa täysin”, kun isäntä palaa työmatkalta kotiin.

työtä tekevät journalistit kertovat, miten he onnistuvat sovitta-maan yhteen työn ja perheen.

ANTTI AIMO-KOIVISTON TYÖMATKOISTA pääosa on ”peruskauraa”, kuten urheilukisoja, joihin ei normaalioloissa liity isoja riskejä ja joiden aikataulut ovat tiedossa kuukausia etukäteen. Toisaalta matka kuin matka – hän on poissa kotoa.

Jos matkalle lähtemistä ehtii miettiä, Aimo-Koivisto keskus-telee asiasta ensin itsensä kanssa. Kuvausmatkat ovat hänelle tärkeä syy ammatinvalintaan, ja niistä luopuminen tekisi koko elämästä kuivempaa. Mutta jos hän on juuri ollut monella mat-kalla, vaimolla on työruuhkaa ja tunnelma kotona on väsähtä-nyt, rutiinireissuun ei ole pakko päästä.

”Ettei ole aina niin, että pakkaan vaan laukut ja häivyn, ja toi-nen jää tänne pyörittämään arkea. Se ei olisi reilua.”

Kun reissuun on lähdettävä, keskustelut kotona koskevat Aimo-Koiviston mukaan lähinnä sitä, onnistuuko matka aika-taulullisesti ja tarvitaanko isovanhempia lasten hoitoavuksi – eivät sitä, onko matka tai työ tarpeeksi tärkeä.

”Minulla oli tämä työ jo ennen kuin meillä oli lapsia, joten tilanne ei ole tullut vaimolle yllätyksenä. Ehkä sekin helpottaa, että myös hän tekee media-alan työtä. Lapset ovat niin tottuneita tähän, etteivät ihmettele, jos häivyn pariaksi päiväksi. Ja nyt, kun 9- ja 12-vuotiaita ei enää tarvitse pitää koko ajan kädestä, reissaaminen on helpompaa.”

Lisäksi perhe pitää huolta siitä, että freelancetoimittajana ja viestijänä työskentelevä Sivonen pääsee välillä reissaamaan ilman perhettä.

KESÄLLÄ 2008 AIMO-KOIVISTO olisi päässyt ensimmäisiin olympialaisiinsa Pekingiin. Keikka oli jo sovittu, kun selvisi, että perheen esikoinen syntyisi samoihin aikoihin. Aimo-Koivisto luopui reissusta.

Työnantaja ymmärsi päätöksen. STT-Lehtikuvassa perheen tarpeita on Aimo-Koiviston mielestä muutoinkin ymmärretty hyvin. Vapaata on järjestynyt tarvittaessa, ja hän on pystynyt ajoittamaan kesälomiaan vaimonsa työtarpeiden mukaan.

Kesällä 2018 työnantaja toivoi poikkeuksellisesti kuvaajia töihin kesken loman, kun presidentit **Trump** ja **Putin** tapasivat Helsingissä. Aimo-Koivistoa se ei haitannut, päinvastoin.

”Ajatus, että olisin ollut silloin lomalla, oli aivan karmaiseva. Niinpä vaimo ja lapset lähtivät reissuun, ja menin itse perässä.”

Korona-aikana Aimo-Koivistolla on poikkeuksellisesti ollut vain pari työmatkaa ja nekin kotimaassa. Se on tarkoittanut enemmän aikaa perheelle, mutta myös kaipuuta päästä reissuun. Tokion olympialaisten kohtaloa niihin akkreditoitu Aimo-Koivisto on odottanut ristiriitaisin tuntein.

”Haluaisin todella lähteä, ja samaan aikaan mietin, onko se tässä maailmantilanteessa fiksua.”

Keväällä 2014 Aimo-Koivisto ehti käväistä Kiovan jälkeen kotona ennen kuin lähti Sotšin olympialaisiin. Kun tilanne Ukrainassa kärjistyi edelleen, toimitus harkitsi, palaisiko Aimo-Koivisto sinne kesken olympialaisten. Hän olisi mennytkin, mutta lentoja ei järjestynyt. Keikan hoiti toinen kuvaaja ja Aimo-Koivisto palasi olympialaisten jälkeen kotiin.

Kokemus on opettanut järjestelemään työvuoroja niin, että pitkän reissun jälkeen on muutama päivä vapaata. Perhearki armahtaa vain, jos selätettävänä on jäätävä aikaero tai jos työreissu on ollut henkisesti poikkeuksellisen raskas.

”Ei meillä ole sellaista kulttuuria, että kun tulen kolmen viikon reissulta, isi rauhoittuu nyt pari päivää ja rupeaa sitten elämään normielämää. On vaan pistetty syvään päähän ja sanottu, että nyt on sun vuorosi vaihtaa vaippoja.”

Aimo-Koiviston mielestä se on oikein.

”Kyllä reissusta tullessaan pitää olla siinä kuosissa, että jaksaa olla lasten kanssa ja hoitaa kotiasioita. Pitää kunnioittaa toista osapuolta.”

Lapsista ei haluta tehdä töissä numeroa, sanoo vuorotyötä uutisissa tekevä Teresa Meriläinen-Aho

”Voin sydämestäni sanoa, että jos pitäisi valita, valitsisin tämän ennemmin kuin viisi päivää viikossa -päivätyön”, sanoo MTV Uutisten uutisankkuri **Teresa Meriläinen-Aho**.

Meriläinen-Aho pitää vuorotyön rytmistä, jossa intensiivinen keskittyminen ja pidempi vapaa vaihtelevat selkeämmin kuin päivätyössä. Hän nauttii arkivapaista, joiden aikana voi levätä, jumpata, käydä ostoksilla tai viettää omaa aikaa, jota lapsiperheen arjessa ei tulisi muutoin otettua.

Uutistyön vuorojen sovittaminen yhteen näyttelijäpuoliso **Eero Ahon** vaihtelevien työaika-ajan kanssa vaatii suunnittelua ja ennakoitua, mutta sujuu pääosin hyvin, joskus jopa loistavasti.

Jos Aho on monen viikon ajan kaikki arkipäivät kuvauksissa toisella paikkakunnalla, Meriläinen-Aho saattaa tehdä valtaosan työtunneistaan pitkissä uutisvuoroissa viikonloppuna. Näin viisivuotiaan tyttären hoito on viikolla helpompi järjestää.

Viime syksynä aikataulujen sovittelu oli hankalaa. MTV:ssä työskenneltiin tiukoissa koronasiiloissa, minkä vuoksi Meriläinen-Aholla oli paljon kello 4.30 alkavia aamuvuoroja. Samaan aikaan mies oli viikot tv-sarjan kuvauksissa Tampereella.

”Iltapäiväksi saat helposti hoitajan, mutta kenet saat aamu-yöksi? Meidät pelasti luottohoitajien rinki, muun muassa tyttären vanhempi sisko, joka tuli meille yöksi ja vei hänet aamulla päiväkotiin, kun olin itse jo lähtenyt töihin.”

Vuoropäiväkotia perhe ei ole harkinnut, koska on mieltynyt tyttären pieneen päiväkotiin kodin lähellä, ja hankalimmat aikataulujärjestelyt ovat olleet tilapäisiä. Miehen kuvauksia seuraa usein ajanjakso, jolloin tämä on paljon kotona.

”Silloin itselläni on melkein luksusta, että käyn vaan töissä ja hän vie ja hakee lasta. Tämä on keskinäistä vuorottelua ja ennakoitua. Toisen aikatauluja on helpompi ymmärtää, kun omatkin työajat vaihtelevat.”

KÄYTÄNNÖSSÄ PARISKUNTA SUUNNITTELEE perheen aikataulut kalenterin avulla. Meriläinen-Aho voi esittää työvuorojaan koskevia toiveita esihenkilölle etukäteen. Jos päällekkäisyyksiä kalenteriin kuitenkin tulee, säätäminen aloitetaan Meriläinen-Ahon vuoroista. Niitä on tarvittaessa helpompi siirtää kuin kokonaista kuvausryhmää.

Työnantajalta Meriläinen-Aho on pyytänyt perheeseen liittyviä erivapauksia harvoin. Useammin vuoroja vaihdetaan työkavereiden kesken.

”Koska työ on minulle tärkeää, tsemppaan itse, että saan aika-aulut järjestymään. Joustonvarat jätän tilanteisiin, joissa niitä on pakko pyytää. Etenkin korona-aikana niitä olisi hyvin voitu tarvita – onneksi niin ei ole käynyt.”

Meriläinen-Ahon kollegoissa on paljon lapsiperheellisiä, jotka ymmärtävät, että välillä vuoroa on pakko vaihtaa. Hän vaihtaa niitä itsekin, jos joku pyytää.

”Luulisin, että me, joilla on lapsia, emme halua tehdä siitä numeroa. Ehkä siinä on takaraivossa huoli, ettei työnantaja vain ajattele, että minä pystyisin jotenkin vähempään, kun minulla on perhe. Kyllä yhteiskunnassa on ilmassa kysymys, kärsiikö ura lasten tekemisestä.”

Meriläinen-Aho itse ei juuri koe joutuneensa tinkimään kummastakaan. Hän työskenteli pitkään ulkomailla ennen perheen perustamista, joten kotimaassa on juuri nyt hyvä. Joitakin yksittäistapauksia hän muistaa. Kun MTV:ssä viime syksynä päätettiin koko USA:n presidentinvaaliyön kestävästä lähetyksestä, normaalioloissa Meriläinen-Aho olisi uutisnälkäisenä journalistina ”mennyt kieli pitkällä juontamaan”.

”Mutta mies oli kuvauksissa Tampereella, tilaisuus tuli viime tingassa, ja siinä oli muutoinkin aamuvuoroja, joten jouduin kieltäytymään. Työnantaja ymmärsi sen hyvin. Itselleni tehtävä olisi ollut jännittävä, mutta ilman katkeruutta sitten priorisoin sitä, mikä oli kätevintä.”

Meriläinen-Ahon mielestä toimittajan työlle on hyödyksi se, että elämässä on muutakin kuin ura.

”Monipuolinen elämäkokemus auttaa löytämään haastattelutavista puolia, jotka koskettavat. Se on tässä ammatissa todella tärkeää.”

MERILÄINEN-AHON VAPAA-AJALLEKIN ULOTTUVASTA uutisnälästä ei tule kotona sanomista, koska oma työ on molemmille puolisoille tärkeä, ja myös mies seuraa aktiivisesti yhteiskunnan tapahtumia.

Joskus, kun Meriläinen-Aho valmistautuu haastatteluun, hän istuu uutisten äärellä hiljaa imemässä itseensä tietoja, ajatuksia ja näkökulmia, joita ei halua purkaa ulos ennen haastattelua.

”Silloin toisen on vaikea ymmärtää, että miksi sä et nyt keskustele tästä. Toisaalta miehellä on välillä sama, kun hän työstää hiljaisesti jotain roolia.”

Perheen tyttären puheet äidin työstä ovat samaan aikaan hauskoja ja riipaisevia.

”Hän kysyy hyvin asiatuntevasti, että äiti, onko sulla kymppiuutiset vai live. Jos vastaus on kymppiuutiset, hän sanoo ’voi eeei’, koska tietää olevansa jo nukkumassa, kun tulen töistä.”

Vaikka työn ja perheen aikataulut vaativat tasapainoilua, Meriläinen-Aho ei ajattele niitä toistensa kilpailijoina.

”Journalismi on merkityksellistä ja tärkeää työtä, jota on tehtävä. On iso yhteiskunnallinen palvelus selittää kanssaihmisille, mitä maailmassa tapahtuu. Se on täysin arvojeni mukaista, ja mielestäni ammatti pitää valita arvojen mukaan. Viestin tätä myös tyttärelleni esimerkin kautta.”

Kokonaan eri asia on, miten iso osa identiteettiä liittyy työhön.

”Olen miettinyt, määrittelenkö itseni ja arvoni liikaakin työn kautta. Äidiksi tuleminen on ollut tervehdyttävää. Se pakottaa näkemään, että ehkä olenkin kaikkein tärkein ihan muusta syystä.”

Teresa Meriläinen-Ahon vuorotyön plussapuolia ovat omat hetket keskellä arkipäivää, kun muut ovat töissä ja päiväkodissa.

Työelämän käytännöt ovat tutkijan mukaan turhan jähmeitä – kaikilta odotetaan samaa, vaikka jokainen kaipaa joskus joustoa

Työnantajan kannattaa olla kiinnostunut työn ja perhe-elämän yhteensovittamisesta, sanoo Työterveyslaitoksen tutkimusprofessori **Jari Hakanen**.

”Jos työ vie kaiken ajan yksityiselämän velvollisuuksilta ja työstä palauttavilta ihmissuhteilta ja harrastuksilta, se vaikuttaa haitallisesti työstä suoriutumiseen, terveyteen ja työkykyyn. Työuupumuksen ja masennuksen riski lisääntyvät. Tästä on vahvaa näyttöä.”

Hakanen on tutkinut muun muassa työhyvinvointia, työn imua, työuupumusta sekä työn ja perhe-elämän vuorovaikutusta.

Työuupumus voi kriisiytyä esimerkiksi silloin, kun yksityiselämässä tapahtuu jotain ikävää, kuten avioero tai sairastuminen tai tulee taloushuolia. Yksityiselämän tapahtuma ei kuitenkaan ole työuupumuksen syy. Usein taustalla on se, että liian kuormittavasta työstä selviytyminen on usein jo vuosia perustunut voimien nipistämiseen muusta, Hakanen sanoo.

”Silloin elämään ei mahdu liikaa kuormitusta molemmilla alueilla, vaan ’kamelin selkä katkeaa.’”

Toisaalta työ ei missään nimessä ole yksityis- ja perhe-elämälle vain uhka. Vaikka työ olisi kiireistä, onnistumisen ja aikaan saamisen kokemukset tuovat onnellisuutta myös vapaa-aikaan.

”Työ ja muu elämä voivat rikastuttaa toisiaan myös niin, että opitut taidot, esimerkiksi ihmissuhde- tai ajanhallintataidot, siirtyvät niiden välillä”, Hakanen sanoo.

Työn ja perheen yhteensovittamista helpottavat esimerkiksi työaikaan, -paikkaan tai -velvollisuuksiin liittyvät joustot, työntekijöille tarjottavat tukipalvelut ja työpaikan kulttuuri ja johtamiskäytännöt.

Ajallinen joustavuus tarkoittaa työntekijän mahdollisuutta vaikuttaa työaikoihinsa, paikallinen joustavuus esimerkiksi mahdollisuutta etätyöhin. Velvollisuuksiin liittyvä joustavuus voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että työntekijä saa pitkän ja vaativan työmatkan jälkeen normaalikäytännöistä poikkeavan mahdollisuuden irrottautua työstä.

”Suomalaisessa työelämässä on mielestäni turhan jähmeät käytännöt tässä. Kaikilta odotetaan reilun ja tasapuolisuuden nimissä samaa, mutta joskus se palvelee ihmisten hyvinvointia huonosti. Meistä jokainen on jossain vaiheessa se, joka kaipaa joustoa”, Hakanen sanoo.

Työnantajan tarjoamat tukipalvelut voivat olla esimerkiksi lastenhoitoapua, työnohjausta ja valmennusta haastavien aikataulujen ja tehtävien hallintaan tai työterveyshuollon apua uniongelmiin.

Perhemyönteinen kulttuuri työpaikalla tarkoittaa, että työn ja perheen yhteensovittamista tukevia ratkaisuja voi oikeasti käyttää ilman, että saa huonon omatunnon tai hankalan työntekijän leiman.

”Se, että ihmisellä on lupa antaa aikaa myös perhe-elämälle ja omalle palautumiselle, on erityisen tärkeää silloin, kun työ tai työolot ovat vaativat ja raskaat.”

Työ- ja perhetutkimuksissa ihmiset tyypitellään monesti rajaajiin ja sulauttajiin. Rajaaja haluaa pitää työ- ja perheasiat selkeästi erillään, sulauttajalle sopii se, että eri elämänalueet limittyvät.

”Sulauttajalle voivat sopia tueksi esimerkiksi työpaikan tarjoamat lastenhoitopalvelut, rajaajalle taas ennemmin joustavat työaikatratkaisut”, Hakanen sanoo.

Hakanen kannustaa miettimään, millainen työn ja vapaa-ajan yhdistelmä tuottaisi itselle mahdollisimman hyvän elämän. Yhdistelmän mahdollistavat ideat kannattaa ottaa puheeksi esihenkilön kanssa.

Joskus esimerkiksi uralla eteneminen voi johtaa tilanteeseen, jossa työ ei enää sovi yhteen muun elämän kanssa. Silloin yksi vaihtoehto on palaaminen aiempiin työtehtäviin.

”Jos työn ja muun elämän kokonaisuus tuntuu liian haastavalta, pitäisi pystyä peruuttamaan ilman, että se tuntuu raskaalta epäonnistumiselta. Kokeilevampi kulttuuri eri roolien, työtehtävien ja vastuiden osalta olisi paikallaan.”

Nina Erho

Riikka Räisäselle on ollut iloinen yllätys, että kaikkien lasten kasvettua isommat vahtivat tarvittaessa pienempiään ihan mielellään. Espanjasta tuotua rescue-koiraa Kuuraa ulkoiluttavat usein yhdessä hän ja perheen nuorimmat, joista kuvassa kuopus Lauri.

Riikka Räisänen valitsi päätoimittajan paikan, vaikka se tarkoitti, ettei hän juuri nähnyt iltaisin vauvaansa hereillä

Riikka Räisänen, silloin Venäläinen, oli keväällä 2013 vaikean valinnan edessä: häntä pyydettiin vanhempainvapaalta *Helsingin Sanomien* vastaavan päätoimittajan sijaiseksi **Mikael Pentikäisen** saatua potkut. Tilanne oli dramaattinen, ja päätös piti tehdä nopeasti. Hän palasi töihin.

”Työyhteisö tarvitsi isossa kriisissä tutun vetäjän, ja tehtävä tuntui velvollisuudelta. Vauva oli jo yhdeksänkuinen, ja mies oli muutenkin päättänyt jäädä vanhempainvapaalle pidemmäksi aikaa. Jos vauva olisi ollut kaksi tai kolme kuukautta, en olisi raaskinut lähteä”, Räisänen muistelee.

Seuraavan puolen vuoden aikana Räisänen ei tullut montaa kertaa töistä kotiin niin, että vauva olisi ollut hereillä.

Kun vauva ilmoitti tulostaan, Räisänen oli juuri noussut uutistoimituksen johdosta *Hesarin* kakkospäätoimittajaksi.

”Oli aikamoinen hetki huomata, että olen neljäkymmentä, *Hesarin* päätoimittaja ja raskaana. Vähän jännitti mennä kertomaan pomolle, mutta hän suhtautui erittäin fiksusti ja koin, että sain täyden tuen häneltä.”

Nykyisin Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen päätoimittajana työskentelevä Räisänen on korona-aikana tehnyt etätöitä kotona koululaisten keskellä. On pitänyt samaan aikaan vetää kolmenkymmenen hengen kokousta ja vaihtaa lapsen märät vaatteet. Kun kokoukset loppuvat ja on aika laittaa päivällistä, usein puhelin soi: toimituksessa on tilanne päällä.

Kyky hoitaa samaan aikaan työ ja perhe ei ole syntymälahja. Opettelua ja oppimista on tapahtunut lapsiluvun ja työtehtävien vaatimuksen kasvaessa. Ja tapahtuu edelleen, Räisänen sanoo.

”Monena päivänä on olo, että helvetti sentään, kun osaisi organisoida paremmin. Monta asiaa jää hoitamatta ja väsyttää. En siis ole mikään työn ja perheen supersankari. Mutta väitän, että asioista pystyy suoriutumaan, kun on itselleen riittävän armollinen eikä vaadi täydellisyyttä.”

Töissä Räisänen yrittää miettiä, mihin asioihin tarvitaan

nimenomaan häntä, tehdä ne niin hyvin kuin pystyy ja jakaa muussa vastuuta. Kotona tärkeintä on, että perheessä on hyvä olla ja lapset tietävät, että heitä rakastetaan. Lasten- ja kodinhoitoon on vuosien varrella ostettu runsaasti apua. Usein sängyt vain ovat petaamatta.

”Täydellistä äitiä tai täydellistä päätoimittajaa ei ole. Sen kun hyväksyy, pystyy olemaan paljon rauhallisemmin.”

RÄISÄSEN PERHEESEEN KUULUVAT hänen 20-vuotias tyttärensä, puoliso **Kari Räisänen** 16-vuotias poika ja 17-vuotias tytär sekä yhteiset 11- ja 8-vuotiaat pojat. Parin suhde alkoi työpaikkaromanssina *Hesarin* kaupunkitoimituksessa.

Kahden journalistin liitossa paloa uutisiin ei ole tarvinnut perustella. Alkuvaiheessa pariskunta mietti, pitäisikö heidän lopettaa jatkuva työasioista puhuminen kotona. Lopulta koko perhe on viettänyt aikaa uutisten ja *A-studioiden* äärellä. Lapsille on selitetty ikätasoisesti, mistä niissä on kyse. Lasten leikeissä ovat kohdanneet **Petteri Orpo** ja **Paavo Arhinmäki**, ja hiekkalaatikolla on muovailtu Talvivaara.

”Lapset ovat kasvaneet siihen, että työ on meille tärkeää, enkä usko sen olleen haitallista. En usko vanhemmuuteen, jossa meidän pitäisi koko ajan hössöttää ja mikromanageerata lasten ympärillä, jos heillä on kaikki hyvin.”

Töissä vaikeaa on ollut se, että toinen kunnianhimoisista journalisteista on aika ajoin tarvinnut uuden työpaikan, kun pariskunnan on hankala työskennellä samassa paikassa esihenkilönä ja alaisena. Mahdollisuus päästä puolison kanssa eri taloon oli yksi plussista myös silloin, kun Räisänen mietti *Hesarista* Yleen lähtöään. Nykyään Kari Räisänen ei enää työskentele journalistina vaan rahastoyhtiön sijoittajasuhdepääällikkönä. Riikka Räisäsen mukaan alanvaihto ei liittynyt perheeseen vaan haluan kokeilla pitkän toimittajauran jälkeen vielä uutta.

Kotona on usein riideltä siitä, kuka tekee, mitä tekee, paljonko ja koska. Vaikka molemmat kokkaavat, kuljettavat ja ovat olleet vanhempainvapailla, molemmat ovat myös olleet sitä mieltä, että oma työtehtävä tai -vuoro on välttämätön ja nimenomaan toisen pitäisi joustaa.

”En halua väittää, että tällaisen työn ja ison perheen yhdistäminen olisi helppoa, koska se ei ole. Lisäksi minä olen tyypiltäni ennalta suunnittelija ja organisoija ja puoliso on enemmän hetkessä reagoiva. Mutta jos en sovi työnjaosta etukäteen ja itse buukkaa kalenteriini, että vie lapsi jonnekin tai laita ruoka tänään, se buukkautuu täyteen muuta, eikä mikään toimi.”

TOIMIVIA TYÖNJAKOJA ON löytynyt, mutta lapset kasvavat ja työtilanteet muuttuvat, ja asiat pitää ratkoa aina uudestaan. Välillä Räisänen on miettinyt, että näinköhän kaikki miespäätoimittajat ovat maailman sivu osallistuneet perheensä pyörittämiseen niin kuin hän.

Toisaalta hän on sitä mieltä, että sekä työ että vanhemmuus kuuluvat elämään eikä olisi missään nimessä halunnut irrottautua lastensa arjesta. Työelämässä ei ole jäänyt tekemättä muuta isoa kuin kirjeenvaihtajuus. Se ei ole tuntunut mahdolliselta uusperheen vanhemmuuden takia.

Räisänen oli ensimmäinen nainen *Hesarin* vastaavana päätoimittajana, ja samoin nyt Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen päätoimittajana. Uralla etenemiseensä hänen ei ole tarvinnut eikä hän ole halunnut kysellä kotona lupia.

Jokin aika sitten Räisänen sai esikoiseltaan aiheesta hyvää palautetta.

”Hän sanoi, että on äiti aika siistii kun sä olet tollanen *boss bitch*, olen susta ylpeä. En nyt halua olla *bitch*, mutta ymmärsin nuoren naisen mielestä olevan hieno juttu, että äiti on tehnyt vaativia töitä ja naisena edennyt urallaan, vaikka on ollut iso perhe ja paljon lapsia.” ●

”Muuta elämää” kuormittava työkiire on rakenteellinen, ei yksilön ongelma

Kansainvälisten tutkimusten mukaan epätyypillisillä työajoilla on yhteys yleistyneeseen avioerorisktiin. Perhe-elämä vaatii kasvokkaista aikaa”, sanoo epätyypillisiä työaikoja ja perheitä Jyväskylän yliopistossa tutkinut **Mia Tammelin**.

Toisaalta epätyypillisen työajan ja perhe-elämän yhteensovittamisessa on kyse kokonaisuudesta.

”Merkityksellistä on myös se, keitä perheeseen kuuluu, onko puoliso töissä, millaiset tämän aika-aulut ovat ja miten paljon työaikoja voi ennakoida. Tilanteet muuttuvat, ja vaikea tilanne voi olla ihan eri näköinen puolen vuoden päästä.”

Tutkimushaastatteluissa Tammelin on tavannut vuorotyötä tekeviä pareja, jotka ehtivät vain harvoin yhdessä kauppaan. Toisaalta kahden vuorotyöläisen perheessä kotityöt saattavat jakautua tasa-arvoisemmin kuin kahden päivätyöläisen perheessä.

Vuorotyöläisen arkivapaat voivat olla perheen asioiden hoidossa iso plussa. Yksinhuoltaja voi tarvita aiempaa enemmän isovanhempien tai muiden läheisten apua etenkin, kun lapsi siirtyy vuoropäiväkodista kouluun.

Työaikaan liittyvien tekijöiden lisäksi iso merkitys perheelle on työn kiireisyydellä, Tammelin sanoo.

”Se, että kiireinen työ imee kaiken energian, on haitallista perheelle ja muulle elämälle. Tämä ei ole vain yksilöiden ongelma vaan rakenteellinen ongelma, johon pitäisi etsiä rakenteellisia ratkaisuja työpaikoilla.”

Tammelinin mielestä suomalaisessa työelämässä on ajateltu liikaa niin, että päiväkodit hoitavat lapset ja perheestä ei kuulu puhua työpaikalla. Korona etäilyineen ja verkkopalaverissa pompvine perheineen on tehnyt hyvällä tavalla näkyväksi sen, että työtä ja perhettä voi olla vaikea yhdistää.

Toisaalta tärkeää on tunnistaa, että työn ja perheen yhteensovittaminen voi tarkoittaa myös esimerkiksi tarvetta auttaa vanhenevia vanhempia kaukana työpaikkakunnalta.

Eri politiikka-alueita, kuten hoivapalveluita ja työelämää, pitäisi kehittää enemmän yhdessä. Julkista keskustelua pitäisi käydä enemmän siitä, miten työn ja perheen yhteensovittaminen onnistuu muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa, Tammelin sanoo.

”Esimerkiksi freelancerin tai tarvittaessa töihin tulevan asema päivähoitopalvelujen käyttäjänä ei ole ihan yksinkertainen.”

Nina Erho

Ville Blåfield siirtyi kolme vuotta sitten toimittajan töistä viestintätoimistoon. "Pimeälle puolelle", entiset kollegat naureskelivat. Hän piti viikon päiväkirjaa siitä, millaista työ on – ja onko se uhka journalismille?

Ville Blåfield, teksti • Elina Rajala, kuvitus

Maanantai

Tämä on huono tapa.

Konsulttihommissa "suoritteet asiakkaalle" luvataan usein päivän päätteeksi (EOD, *end of day*) tai työpäivän päätteeksi (EOWD). Deadlineista ensimmäinen on armollisempi: periaatteessa on vielä koko työpäivän jälkeinen ilta aikaa viilata powerpointia.

Vetoni loppuu tyypillisesti jossain kohtaa alkuiltaa, eikä luova työ onnistu enää seitsemän jälkeen. Huono tapani on, että jätän homman kesken ja herään aikaisin aamulla tekemään sen loppuun. Kun asiakas avaa meilinsä aamukahdeksalta, suorite odottaa siellä aivan kuin se olisi peitelty sinne edellisenä iltana.

Erityisen ikävästi huono tapa realisoituu maanantaiaamuisin, kun herään kukonlaulun aikaan lähettelemään töitä, jotka lupasin jättää "viikon loppuun mennessä".

Tänään istun koneella aamukuudelta ja yritän virittää aivojani teollisuuden vastuullisuuskysymyksiin. Yritysjohdaja odottaa puheensa toista versiota.

Teksti on viimeistelty parissa tunnissa, ja olen tyytyväinen itseeni, kun saan klikattua lähetä-nappia vähän ennen kahdeksaa.

Kaltaiselleni entiselle toimittajalle viestintäkonsultaatio on myös tätä: haamukirjoittamista. Journalistit ovat toisinaan huolissaan viestintätoimistoissa tuotetuista journalismin näköisistä sisällöistä, mutta suurin osa itse tuottamastani tekstistä on tätä toista lajia. Toimin toisten ihmisten ajatusten tekstittäjänä.

Välillä haamukirjoittaminen on hauskaa leikkiä. Joudun miettimään sanavalintoja ja äänensävyä – *tone of voice* – asiakkaan mukaan. Miten kuusikymppinen vuorineuvostojohtaja tai kolmekymppinen sarjayrittäjä ilmaisisi asian? Puhuisiko hän ilmastonmuutoksesta vai ilmastokriisistä? Voisinko minä yrittää vaikuttaa tänään maailmaan siten, että koettaisin ujuttaa tekstiin "kriisiä" "muutoksen" sijaan?

Kalenterissani on neljä palaveria, ja ilahdun huomatesani, että kaikki ovat vain kollegoiden kesken. Asiakas-

palaverit ovat stressaavampia; tukka pitää kammata ja omaa ajattelua esitellä. Pitää neuvoa, harmata ja palvella.

Tämä oli suuri muutos toimittajan työstä. Toimittaja palvelee lukijoitaan, mutta se kuningas on kasvoton. Konsultin työssä asiakkaalla on viestintäjohtajan tai toimin kasvat. Onnistuminen on kiinni siitä, kokeeko tämä yksittäinen ihmisen neuvonannosta olleen apua.

Mälsässä muodossaan suhde kääntyy pokkuroinniksi. Koitan välttää sitä, ja välillä huomaan, että itseäni pidempään konsulttina toimineita ärsyttää varomattomuuteni asiakkaiden kanssa. Luulen, että se on peruja toimittajavuosilta. Toimittaja ei pokkuroinut ketään.

Myös konsultin kannattaisi vaalia integriteettiään. Luulen, että arvokkainta neuvonantoa syntyy rehellisessä suhteessa. Ei niin, että aavistellaan, mitä asiakas toivoisi konsultin sanovan, vaan sanoen, mitä asia oikeasti ulkopuolisen silmin näyttää.

Valmistelemme Teams-palavereissa kolmea myyntitapaamista. Muutaman hengen tiimeissä keskustelemme potentiaalisen asiakkaan toimialasta ja mietimme, millä näkemyksellä eli *insightilla* osoittaisimme, että meillä on kilpailijoista poikkeavaa ymmärrystä.

Samalla tapaa kuin mainosalaa, konsulttibisnestä leimaa tämä jatkuva kilpailu. Isoja asiakkaita eli *tilejä* on rajallinen määrä, ja kourallinen konsulttitaloja karkkyy niitä toisiltaan. Kun poka merkittävän tilin, sitä tekee kaikkensa pitääkseen asiakkaan tyytyväisenä, jotta tarvetta kilpailutukselle ei heräisi.

Samalla tapaa kuin mainosalaa, konsulttibisnestä leimaa tämä jatkuva kilpailu. Isoja asiakkaita eli *tilejä* on rajallinen määrä, ja kourallinen konsulttitaloja karkkyy niitä toisiltaan. Kun poka merkittävän tilin, sitä tekee kaikkensa pitääkseen asiakkaan tyytyväisenä, jotta tarvetta kilpailutukselle ei heräisi.

Toisinaan käy niin, että pitkä yhteistyösuhde arkistuu, ja silloin kärppä kilpailija voi iskeä sivusta uudella luovalla idealla. Asiakas hurmaantuu tuoreesta ajattelusta ja hyppää uuden konsultin kyytiin. Allegoriat ihmissuhdemarkkinoilta tulevat hakematta mieleen.

Neljännessä palaverissa suunnittelemme tapahtumaa, jolla olisi tarkoitus markkinoida talon omaa osaamista. Toisinaan vähän huvittaa, miten hankalaa viestintätoimistolle on puhua itsestään. Ehkä ilmiössä on jotain samaa kuin mediatalojen vaikeudessa raportoida omasta bisneksestään.

Tiistai

Päivä alkaa kahdeksalta neljän sisäisen video-palaverin putkella. Iltpäivällä odottaa viikon ensimmäinen asiakaskohtaaminen.

Valmistelemme palavereissa mediaalimennusta erään keskisuuren yrityksen johtoryhmälle. Valmennuksissa käydään läpi median toimintalogiikkaa ja harjoitellaan kuvitteellisia haastattelutilanteita. Toiselle firmalle ideoidimme "viestinnällisiä

Asiakaspalaverit ovat stressaavia: tukka pitää kammata ja omaa ajattelua esitellä. Pitää neuvoa, harmata ja palvella.

tekoja". Yritys on pyytänyt meiltä ideoita tempauksiksi, joilla he voisivat tulevan vuoden mittaan nostaa esiin haluamiaan puheenaiheita.

Iltpäivän asiakaspalaveri sujuu hyvin. Asiakkaan mielestä olemme ymmärtäneet toimialasta jotain keskeistä. Se tuntuu tietysti kivalta – nyt pitäisi enää keksiä, mitä fiksumaa tällä ymmärryksellä voisi tehdä. Ehkä julkaista raportin tai keksiä erilaisia tulevaisuusskenaarioita?

Joskus kiusallinen kysymys tietysti on, että mitä niillä sitten tehdään. Kai sitä toivoisi, että täällä tuotettu *insight* oikeasti johtaisi konkreettisiin, hyviin muutoksiin yhteiskunnassa. Joskus johtaakin.

Meillä on esimerkiksi onnistuttu keräämään ennätyssummia rauhanvälitystyölle tai tuettu tärkeitä kansalaisaloitteita. Ja positiivinen vaikutus maailmaan on silläkin, että yrityksiä autetaan raportoimaan vastuullisuudestaan avoimemmin.

Siirryin itse näihin töihin 19 toimittajavuoden jälkeen. Oli kiva huomata, että kykenee ammattitaidollaan uusiinkin hommiin. Mutta sen toimittajavuodet minuun jäivät, että oman työn yhteiskunnalliselle merkitykselle pysyy nälkäisenä.

Journalismin "aivovuodosta" huolestuneiden kannattaa panostaa tähän. "Vuoto" ei varmaankaan tyrehdy, jos leviää kokemus, että maailmaa parannetaan suuremmin tai vapaammin toimitusten ulkopuolella.

Keskiviikko

Aamulla on silitettävä paita ja suihkettava hiuksiin suolavettä, sillä minun on pitkästä aikaa raahauduttava Hakaniemessä sijaitsevalle pääkonttorillemme. Järjestämme verkko-seminaarin EU:n kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmästä, ja olen lupautunut tilaisuuden juontajaksi.

Juontokeikat eivät suoraan naisesti ole toimenkuvani ytimessä, mutta toisinaan näitä nakkeja ilmestyy kalenteriini.

Aivan kuten toimittajana, joudun nopeasti perehtymään aiheeseen, josta en tiedä mitään. Yrityksissä aihe kiinnostaa: linjoille saapuu satoja kuulijoita kaiken maailman toimialoilta ja kaiken maailman johtajatitteleillä. Ilahtuttavaa on, että bisneskentän lisäksi langoilla on väkeä ministeriöistä

ja järjestöistä. Olen oppinut ajattelevaan, että on hieno asia, jos autamme yrityksiä ymmärtämään poliittisia prosesseja tai poliitikkoja kuulemaan yrityksiä.

Lobbauksella on sanana paha kaiku, mutta vaikuttajaviestinnässä, kuten meillä pruukataan sanoa, on myös paljon arvokasta. Osa asiakkuuksistamme on julkisia – vaikkapa suomalaiset hoiva-alan yritykset ja järjestöt tai ruotsalainen hävittäjävalmistaja – mutta iso osa asiakkaista haluaa pitää palvelun luottamuksellisenä.

Tämä oli iso muutos entisestä työstä: nyt en voikaan kertoa kaikkea työpäivästäni kavereille baarissa. Vaikutajaviestinnän ympärillä leijuvaa mystifiointia varmaan purkaisi, jos näistäkin voisi vähän avoimemmin puhua.

Turhauttavaa on, jos viisasteluani ei kuunnella.

Puolueilta oma työnantajani ei ota toimeksiantoja, emmekä lobbaa asiakkaiden puolesta. Tämäkin konsulttatio on siis neuvonantoa: kerromme, keitä päättäjiä kannattaa tavata ja missä vaiheessa, mutta asiakas hoitaa tapaamiset itse. Neuvomme, miten omasta asiasta kannattaa viestiä, kabineteissa tai julkisuudessa.

Brysselin-asiantuntijamme seuraavat yritysten puolesta EU:n lainsäädäntöprosesseja, jotta ne osaavat varautua tai tarvittaessa pyrkiä vaikuttamaan niihin. Lähtökohtaisesti nämä ovat hyviä asioita.

Mutta on myös ollut tapauksia, joista olen tuntenut huonoa omaatuntoa. Jälkeenpäin on kritisoitu, että jokin poliittinen prosessi oli vinoon painottunut, koska yksi taho oli lobbauksessaan niin taitava tai rahakas. Tällaisissa tapauksissa muistutan itseäni, että vastuu poliittisista päätöksistä on kuitenkin – päättäjillä. On lupa ajatella, että poliitikko kykenee itsenäiseen ajatteluun, vaikka kuulisi eri tahoja.

Itselleni tärkeää on, että saan valita, keitä autan. Asiakkuuksista voi kieltäytyä, jos ne ovat ristiriidassa oman eettisen ajattelun kanssa. Tämä on fiksua kaikkien näkökulmasta; konsultti, joka toivoo asiakkaan bisnekselle paha, tuskin olisi hyvä neuvonantaja. Itse olen kolmen vuoden aikana käyttänyt tämän kortin kahdesti.

Jos olen *pitchannut* toimittajille tahoja, jonka toimintaan

liittyy mielestäni ristiriitoja tai ilmiselviä kriittisiä kysymyksiä, olen ottanut tämän itse esiin. Useinhan ristiriidat tekevät aiheesta toimittajalle vain kiinnostavamman, ja toisinaan haastateltavatkin ovat valmiita puhumaan toimintansa vaikeista kysymyksistä.

Seminaarin jälkeen keskiviikko on rauhallinen: vain kaksi palaveria iltapäivällä. Toisessa ideoimme asiakkaalle yhteiskunnallista kannanottoa. Käymme läpi tutkimuksia nuorten syrjäytymisestä. Mikä olisi tapa, jolla yritys voisi tehdä tässä asiassa hyvää ilman, että nuoret päätyvät jonkun bisneksen keppihevoseksi?

Välillä tietysti iskee huijarisyndrooma: mitä minä näin monimutkaisista yhteiskunnallisista ongelmista oikeasti tiedän?

Palaverien välillä teen pienempiä irtohommia. Tutustun taustamateriaaleihin, tilitän taksikuitteja, vitsailen työkavereiden kanssa Slackissa.

Illalla on ohjelmassa LGBTQ-verkoston Zoom-tapaaminen. Tällaiset työelämän verkostot tulivat elämääni vasta toimittajavuosien jälkeen. Onkohan toimittajien ammatikunta niin tiivis, että verkostoja toisten toimialojen ammattilaisiin ei pyritä rakentamaan samalla tavalla?

Tai ehkä verkostoituminen on vain luonteeltaan erilaisista. Toimittajana verkostot olivat lähteitä.

Torstai

Aamulla perehdyn Helsingin kunta-politiikkaan asiakkaan bisneksen näkökulmasta, sillä moderoin illalla heidän järjestämänsä kuntavaalipaneelin. Aamupäivällä ohjelmassa on myös tapaaminen kasvotusten Milttonin Washingtonin toimiston vetäjän **Kristiina Heleniuksen** kanssa. Miten jännittävää näin korona-aikaan, vitsailemme.

Konsulttityön kansainvälisyys on ilahduttanut alusta asti. Viime kevään vietin Tukholman-toimistollamme, ja oli kiva huomata, että työkokemus suomalaisissa lehdissä tuntui relevantilta viisastelun pohjalta sielläkin.

Iltapäivällä muotoilemme pääviestejä asiakasyrityksen toimitusjohtajalle. Häntä halutaan kehittää yrityksensä puhemiehenä, asiantuntijasta halutaan tehdä ajatusjohtaja, kuten powerpointissamme lukee.

Työpajassa olemme yhdessä pohtineet, mistä teemoista yritys ja toimitusjohtaja haluaisivat julkisuudessa puhua, ja mihin keskusteluihin he voisivat osallistua. Olemme koettaneet muotoilla yrityksen kantoja näihin teemoihin yksinkertaisella *why-how-what*-mallilla. Tämä on aika tyyppillinen toimeksianto, ja prosessi tyyppillinen resepti yrityksen ongelmaan.

Tietäisittepä, toimittajakaverit, kuinka paljon teidän reaktioitanne jännitetään!

Kun valmentamaani puhujaa haastatellaan *A-studiossa*, jännitän kotona ja iloitsen, jos hän onnistuu käyttämään vastauksissaan luontevasti etukäteen mietittyjä viestejä. Kaikille painotan kuitenkin: vastaa kysymykseen. Toimittajan kysymysten ohittaminen ja omien viestien papukajamainen toistelu ei palvele ketään.

Epäonnistuessaan koko homma jää konsultin kalvoille. Eihän pääviesteistä ole hyötyä, jos niitä ei osaa tai halua käyttää. Usein hyvät suunnitelmat torppaa turha varovaisuus. Yritykset pelkäävät mediakäsittelyä tai somekohuja ja vesittävät siksi viestinsä kädenlämpöisiksi.

Turhauttavaa on myös, jos viisasteluani ei kuunnella. Voin mielestäni olla kuinka oikeassa tahansa, mutta jos asiakas haluaa toimia toisin, se on hänen oikeutensa. Hänen firmansa-han se on.

Toisinaan tätä tapahtuu kriisiviestintätapauksissa. Kun yritys on joutunut kohun keskelle, on ulkoa helpo

po neuvoa, että pää pois pensaasta, vastaa kysymyksiin, pyydä anteeksi. Ihminen kohun kohteena saattaa kokea toisin.

Illalla saan vielä puhelun tärkeältä asiakkaalta, joka on julkaisemassa seuraavana päivänä tiedotteen. Luen luonnoksia läpi, kerron, mihin itse toimittajana tarttuisin. Ehdotan muutoksia sanamuotoihin ja otsikointiin. Rauhoittelen huolissa.

Tietäisittepä, toimittajakaverit, kuinka paljon teidän reaktioitanne jännitetään!

Perjantai

Kalenterissa on kaksi asiakaspalaveria ja kaksi palaveria työkavereiden kesken. Asiakkaiden kanssa suunnitellaan podcastia ja esitellään niitä alkuvuikosta ideoituja luovia tempauksia. Ideoistamme torpataan se, jonka aavistinkin olevan vaikea toteuttaa.

Kehun asiakkaan uusia, hienoja silmälaseja.

Sisäisissä palavereissa koetamme parantaa erälle organisaatiolle tekemäämme ehdotusta, jota ei suoranaisesti torpattu, mutta kävi ilmi, että ymmärryksemme asiakkaasta oli ehdotusta tehtäessä hataralla pohjalla. Sovimme, kuka neljän hengen tiimissä paneutuu mihinkin osaan ehdotusta.

Tässä tiimissä meitä on lisäksi copywriter, viestintäkonsultti ja politiikan asiantuntija.

Asiakkaittain koottavat tiimit ovat tämän työn hauska puoli. Työkaverit ovat mainossuunnittelijoita, vastuullisuusasiantuntijoita, graafikoita, entisiä erityisavustajia.

Uutta entiseen elämään verrattuna on, että täällä osalla kollegoista on avoimesti puoluekirja. Välillä Teamseissa tai neukkareissa väitellään niin kuin yhteiskunnassa kai muutenkin.

Itsekin saa kokeilla erilaisia rooleja. Joskus olen valmentaja, joskus johtaja, joskus puheenkirjoittaja. Tässä tiimissä olen vaikka strategi.

Ja yhtäkkiä tapahtuu ihme. Kello on kolme, lopetan viimeisen palaverin, ja tajuan, että viikon työt on tehty. "Viikonloppu!" kirjoitan kavereille Signal-chatissa.

Mikä parasta, niskassa ei edes roiku viikon lopuksi luvattuja suoritteita.

Suljen tietokoneen, vaihdan pyjamahousut farkkuihin, ja lähdän ulos. ●

Ville Blåfield työskentelee Milttonin ansaitun median asiantuntijamusesta vastavana johtajana. Hän piti päiväkirjaa töistään 15.–19. maaliskuuta. Aiemmin hän on työskennellyt toimittajana, esihenkilönä ja toimituspäällikkönä Helsingin Sanomissa, Suomen Kuvalehdessä, Radio Helsingissä, Seurassa ja Ilta-Sanomissa.

Miltton

- Vuonna 2001 perustettu konsulttitalo, joka toimii Pohjoismaissa ja Baltiassa. Toimistot Tukholmassa, Tallinnassa, Riiasa, Brysselissä ja Washington DC:ssä.
- Talo myy neuvonantoa viestinnässä, markkinoinnissa, vastuullisuuskysymyksissä, strategia- ja johtamistyössä sekä vaikuttamisessa.
- Konsernissa työskentelee noin 350 ihmistä.

Lehdet paikkaavat käännösjutuilla kirjeenvaihtajan puutetta ja haalivat haastatteluja, joita suomalaisten on vaikea saada

Manu Marttinen, teksti • Jussi Jääskeläinen, kuvitus

Sanomalehti *Ilkka-Pohjalainen* julkaisi huhtikuussa Pohjois-Koreasta vuonna 2016 Etelä-Koreaan loikkanee diplomatin **Tae Yonh-hon** haastattelun. Laaja artikkeli kertasi miehen uraa diktatuurin palveluksessa.

Taustojen esittelyn jälkeen kerronta muuttuu.

”Olemme sopineet tapaamisen Akira Back -nimiseen japanilaisravintolaan. Pääkokkinsa mukaan nimetty ravintola sijaitsee Soulin keskustassa palatsialueelle joutavan upean puistokadun varrella, ylellisen Four Seasons -hotellin 12. kerroksessa”, kirjoittaja kertoo jutussa.

Artikkelissa palataan vielä useasti ruoan kuvailuun.

”—Tae nojaa eteenpäin ja tutkii eteemme tuotua sashimia: kirkkaalla toszu-kastikkeella siveltyä pallasta, mustekalaa, lohta, katkarapuja, lohenmätä ja akami-tonnikalaa.”

Juttu on käännetty brittiläisestä *Financial Times* -talouslehdestä (*FT*), jonka kanssa *Ilkka-Pohjalainen* ja *Turun Sanomat* aloittivat yhteistyön tämän vuoden helmikuussa.

Juttu on esimerkki siitä, etteivät käännösartikkelit automaattisesti istu sellaiseen suomalaisen julkaisuun. Juttu on osa *Lounas FT:n kanssa* -juttusarjaa. Jos sarjaa ei tunne, juttu on hämmäntävän mainosmainen.

Ilkka-Pohjalaisen päätoimittaja **Markku Mantila** tunnistaa ongelman.

”Juttu toki vaikuttaa yhtäkkiä oudolta ja olisi ehkä vaatinut selittävän kappaleen. Sarjassa haastateltava tavataan lounaalla ja kerrotaan, mitä syödään”, Mantila sanoo.

Loikkarijuttu on yksi *Ilkka-Pohjalaisen* luetuimmista käännösartikkeleista. Lehti on Mantilan mukaan saanut niistä hyvää palautetta. Mantila valitsee jutut itse. Kään-

nökset tekee turkulainen käännöstoimisto.

Mantilan mukaan *Ilkka-Pohjalainen* julkaisee *FT:n* juttuja, koska lehdellä ei ole varaa omiin kirjeenvaihtajiin.

”Monet lukevat näitä lehtiä alkukielellä, mutta käännettyt jutut tuovat pienen mausteen meidän tarjontamme joka viikko. Eivät ne ratkaise mitään, mutta jos käännösjutut otettaisiin pois, meiltä puuttuisi jotakin”, Mantila sanoo.

Kuvetta piti kaivaa sen verran, että se on kipeä vieläkin.

Markku Mantila, *Ilkka-Pohjalaisen* päätoimittaja

KÄÄNNÖSJUTUT OVAT YLEISTYNEET suomalaislehdissä. *Ilkka-Pohjalainen* ja *Turun Sanomien* lisäksi ulkomaisista lehdistä käännettyjä juttuja julkaisevat Väli-Suomen Median 15 lehteä ja *Helsingin Sanomat*.

Väli-Suomen Median julkaisemien käännösjuttujen käytännön työt hoitaa sanomalehti *Keskisuomalaisen* toimitus. Yhtiö tekee yhteistyötä saksalaisen *Frankfurter Allgemeine Zeitungin* (*FAZ*) ja yhdysvaltalaisen *The New York Timesin* (*NYT*) kanssa. Lehdet julkaisevat käännösartikkeleita kerrasta kahteen viikkoon.

Helsingin Sanomat aloitti yhteistyön yhdysvaltalaisen talouslehden *The Wall Street Journalin* (*WSJ*) kanssa pari vuotta sitten.

Käännösjutut käsittelevät usein talouden ja politiikan kansainvälisiä ilmiöitä. Niissä haastatellaan tyypillisesti suomalaismedian ulottumattomissa olevia vallanpitäjiä tai tehdään reportaaseja aiheista ja paikoista,

joihin suomalaistoimittajan olisi vaikea päästä.

Esimerkiksi Uutissuomalainen julkaisi keväällä *FAZ:n* toimittajan reportaasin ranskalaiselta Charles de Gaulle -lentotutkialukselta ja *NYT:n* toimittajan tekemän perusteellisen reportaasin kahdesta yhdysvaltalaisesta poliisista, jotka osallistuvat Black Lives Matter -mielenosoituksen ja vain vuotta myöhemmin Yhdysvaltain kongressitalon valtaukseseen.

Jutut ovat yleensä pitkiä ja ne julkaistaan usein viikonlopun lehdissä. Verkossa ne ovat maksumuurin takana.

Suomalaislehdet saavat itse valita ulkomaisten lehtien verkkoarkistoista jutut, jotka ne haluavat kääntää ja julkaista.

Ne ovat käännöksineen melko kalliita, mutta lehdet eivät halua avata kustannuksia tarkemmin. Markku Mantila sanoin ”kuvetta piti kaivaa sen verran, että se on kipeä vieläkin”.

”TARKASTA, OVATKO PASSISI, Global Entry-asia-kirjasi tai TSA:n PreCheck-validointisi määrääjat umpeutuneet. Tarkasta samalla tavalla myös CLEAR tai muut ohituskaistalle oikeuttavat asiakirjat. Global Entryn uusiminen ja henkilökohtaisen tapaamisen järjestäminen voi kestää kuukausia.”

Näin opastettiin lukijoita keväällä *Helsingin Sanomissa* julkaistun artikkelin kinalojutussa. Teksti käsitteli pandemian aikaisen lentotauon aiheuttamaa stressiä paljon lentävälle. Kinalojutun vinkit herättivät sosiaalisessa mediassa kriittistä keskustelua *Hesarin* käännösten laadusta yleisemmin ja siitä, ovat tällaiset jutut hyödyllisiä suomalaiselle lukijalle.

HS:n toimituspäällikkö **Laura Saarikoski** myöntää, että toimituksella on ollut ongelmia juttujen kääntämisessä. Ongelmat johtuvat Saarikosken mukaan *WSJ:n* kankeista käännös- ja editointisäännöistä.

”He haluavat omien laatustandardiensa takia, että jutut käännetään sanasta sanaan mitään muokkaamatta, lyhentämättä tai lisäämättä”, Saarikoski sanoo.

Myöskään kontekstointi tai paikallistaminen ei ole mahdollista saman jutun sisällä.

”Meille olisi paljon helpompi käyttää juttuja, jos voisimme esimerkiksi lyhentää tai editoida niitä niin, että lisäisimme kansainvälistä ilmiötä käsittelevää juttuun suomalaisen tai eurooppalaisen esimerkin, mutta se ei käy *WSJ:lle*”, Saarikoski sanoo.

"He pelkäävät, että juttuun lisättäisiin jotain sellaista, joka ei vastaa heidän laatu-standardejaan."

HS aloitti WSJ-yhteistyön, koska se halusi näyttää vertailun vuoksi lukijoille, miten pääkirjoituslinjaltaan konservatiivinen talouslehti käsittelee Yhdysvaltain vaalitahtia.

Saarikoski sanoo, että *HS* on onnistunut vakuuttamaan *WSJ*:n edustajat siitä, että juttujen vapaampi kääntäminen palvelisi molempia lehtiä.

"Tilanne on nyt jo parempi, ja he ovat antaneet meille luvan kokeilla vapaampaa suomentamista." ●

Laadukas käännös vaatii aikaa ja ammattilaisen

Journalisti lähetti neljä käännösjuttua arvioitaviksi Joensuun yliopiston kääntämisen ja tulkkauksen lehtorille **Minna Kujanmäelle**. Hän vertasi käännöksiä alkuperäisiin juttuihin.

Esimerkijuttujen käännösten laadussa on Kujanmäen mukaan paljon vaihtelua. Hän arvioi, että saksalaisen *Franfurter Allgemeine Zeitungin* jutun käännös oli sujuvaa tekstiä. Käännöksen on tehnyt Väli-Suomen Median käyttämä ammattikäänätäjä.

"Sitä oli ilmeisesti toimitettukin muita juttuja enemmän", Kujanmäki sanoo.

Kriittisimmin Kujamäki suhtautui *Helsingin Sanomien* liikematkailijajutun käännökseen. Tekstin on kääntänyt *Helsingin Sanomien* eläkkeellä oleva toimittaja.

"Se oli selkeimmin 'käännöskieltä', jota lukies-
sa oli lähestulkoon koko ajan sellainen olo, ettei
suomeksi näin pitäisi sanoa. Ei ainakaan, jos ta-

voitellaan luontevaa, sujuvaa suomalaista tekstiä, kuten lehtijutuissa oletettavasti tehdään.”

Ilkka-Pohjalaisen käännösjutun pohjoiskorealaisesta loikkarista ja Uutissuomalaisen julkaiseman reportaasin Yhdysvaltojen kongressitalon valtuutukseen osallistuneista poliiseista Kujanmäki arvioi, olevan ”vähän siltä väliltä”.

”Jutuista kyllä huomasi, että ovat käännöksiä, vaikka paikoitellen rullasivat ihan luontevasti”, Kujanpää sanoo.

Ilkka-Pohjalaisen julkaisemien *Financial Timesin* juttujen käännöksistä vastaa vaasalainen ammattikäänntäjä. Väli-Suomen Median *The New York Times* -juttujen käännökset tekevät Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden opiskelijat.

Minna Kujanmäki korostaa kääntämisen taidon vaativuutta.

"Kahden kielen osaaminen ei takaa, että osaa kääntää kielten välillä. Se on oma taitonsa."

Kujanmäki toivoo, että käännöksiä työkseen tekevät saisivat työhönsä asianmukaisen koulutuksen.

"Jos käännetyistä artikkeleista halutaan laadukkaita myös suomeksi, kääntäjille täytyy antaa riittävästi aikaa tekstin kääntämiseen. Jos kääntävällä toimittajalla ei ole käännoستاustaa, teksti kannattaa tarkistuttaa kieliammattilaisella."

Manu Marttinen

Haastattelu vai työtä ilman korvausta? Asiantuntijoita on hyvä kuulla, mutta heillä ei voi teettää ilmaista työtä.

Tuukka Tuomasjukka, teksti • Meeri Utti, kuvat

Paljonko tästä keikasta maksetaan? Näin kirjailija **Laura Lindstedt** vastasi Ylen toimittajalle syksyllä 2020, kun tämä kysyi Lindstedtiä keskustelijaksi radion viihteelliseen asiaohjelmaan.

Lindstedtin pyyntö oli hänelle poikkeuksellinen. Yleensä mediassa esiintyessään hän puhuu työstään, jolloin hän ei vaadi korvausta.

”Se on aivan selvää. Ei tulisi mieleenkään pyytää sellaisesta rahaa”, Lindstedt sanoo.

Nyt toimittaja kuitenkin pyysi Lindstedtiä puhumaan laajemmasta yhteiskunnallisesta aiheesta, joka ei suoraan liittynyt hänen työhönsä. Lindstedtin mielestä ohjelma olisi vaatinut valmistautumista, jota hän ei ollut valmis tekemään ilmaiseksi.

”Jos puhun muusta kuin vaikkapa viimeisimmästä kirjastani, tykkään tehdä taustatyötä, etten puhu tyhjiä”, Lindstedt sanoo.

Toimittaja torjui pyynnön. Kirjailija kieläytyi kutsusta.

SUOMALAISESSA JOURNALISMISSA haastateltaville ei useimmiten ole tapana maksaa. Sen sijaan julkaisut korvaavat usein haastattelusta aiheutuvia kustannuksia, kuten matkoja tai ruokailuita.

Journalistin ohjeissa haastatteluista maksamista ei käsitellä. Osa lehdistä ja mediayhtiöistä kertoo julkisesti, etteivät haastattelut saa rahallista korvausta. Esimerkiksi *Aamulehti*, *Helsingin Sanomat* ja *Alma Talentin* julkaisut ovat linjanneet näkyvästi, etteivät ne maksa haastatteluista.

Sen sijaan Ylellä on yksityiskohtaiset korvausohjeet. Ylen freelancetyötä koskevassa Yhtyneet-sopimuksessa on määritelty tarkas-

ti, millaisissa tilanteissa haastateltaville ja keskustelijoille kuuluu maksaa. Sopimuksen ovat tehneet Journalistiliitto sekä useat edunvalvontajärjestöt.

”Olisin ollut yksi kolmesta, joka keskustelee. Se on työtä, josta Yle kirjoittaa Yhtyneet-sopimuksessa.

Laura Lindstedt, kirjailija

Käytännössä journalismissa esiintyville ihmisille maksetaan Ylessä harvoin. Palkkioita ei sopimuksen mukaan makseta, jos henkilö kommentoi virkaansa liittyviä asioita tai aihe on uutisluonteinen.

Lindstedt kokee, että hänen saamassaan pyynnössä olisi pitänyt soveltaa Yhtyneet-sopimusta. Osallistuessaan Lindstedt olisi mielestään ollut sisällöntuottaja siinä missä toimittajakin. Hän huomauttaa, että mediassa esiintyminen ei aina ole haastateltavana olemista. Ohjelman toimittaja ei pyynnössään Lindstedtille myöskään puhunut haastattelusta, vaan keskustelusta.

”En olisi mennyt haastateltavaksi, vaan keskusteluohjelmaan, ja olisin ollut yksi kolmesta, jotka keskustelevalle. Se on työtä, josta Yle itsekin kirjoittaa Yhtyneet-sopimuksessa.”

TOISINAAN HAASTATELTAVAN pyyntöihin korvauksesta suostutaan muuallakin.

Syksyllä 2019 *Suomen Kuvalehden* **Elina Järvinen** ja **Vappu Kaarenoja** valmistelivat laajaa reportaasia diktatuurin ajan Romaniasta. Toimittajat olivat menossa journalistikonferenssiin Bukarestiin ja törmäsivät Suomessa taustatöitä tehdessään mainintaan diktaattori **Nicolae Ceaușescun** teloittajasta **Ionel Boerusta**.

Kun Järvinen ja Kaarenoja lähettivät fikserin kautta haastattelupyynnön, Boeru esitti ehdon. Haastattelusta pitäisi maksaa 400 euroa.

”Me ajattelimme ihan itsestään selvästi, että se ei tule kysymykseen”, Järvinen kertoo.

Toimittajat uskoivat, että juttu pitäisi tehdä ilman Boerua. Kun he kertoivat haastateltavan pyynnöstä tuolloin päätoimittajan sijaisena toimineelle **Jarmo Raiviolle**, vastaus oli toinen.

”Kävi ilmi, että se on totta kai periaate, että haastatteluista ei makseta, mutta asiaa voi pohtia ja harkita”, Järvinen kertoo.

BOERUN HAASTATELTU ILMESTYI *Suomen Kuvalehdessä* joulukuussa 2019. Lehden toimituspäällikkönä työskentelevä Jarmo Raivio kertoo, että päätös suostua korvaukseen syntyi lopulta melko nopeasti.

Toimituksen pohdintoissa nousi esiin muun muassa, että *The Guardian* oli haastatellut Boerua. Tällöin Boerun tarina oli tarkistettavissa, minkä koettiin pienentävän riskiä siitä, että haastatteluun seipitettäisiin sisältöä myytäväksi.

Toisaalta *SK:n* toimitus koki, että korvaus oli suhteessa vaadittuun vaivannäköön. Haastateltava matkusti haastattelupaikalle useita tunteja ja vietti sen jälkeen koko päivän toimittajien kanssa. Mat-

Laura Lindstedtin mielestä keskusteluun osallistumisesta pitäisi maksaa muillekin kuin ohjelman juontajalle, mikäli osallistuminen vaatii taustatöitä. Omasta työstään puhumisesta hän ei pyydä palkkiota.

kojen kulut ja ateriansa hän maksoi itse palkkiostaan.

”Haastateltavalle maksetaan helposti matkaliput, ja hänet syötetään ja juotetaan. Se on yhtä paljon maksamista kuin tämäkin”, Elina Järvinen sanoo.

Valmiissa jutussa todettiin, että Boeru ei puhu ilmaiseksi, ja haastattelu maksaa 400 euroa. Toimittajien mukaan asiasta kertominen oli itsestään selvää.

”Lukijalle annettiin mahdollisuus arvioida juttua siitä näkökulmasta, vaikuttaako haastatteluun se, että haastateltavalle maksettiin”, Vappu Kaarenoja sanoo.

Järvinen odotti, että ratkaisusta nousisi keskustelua. Sitä ei kuitenkaan tullut, mistä hän yllättyi.

”Hyvähän se sinänsä on, jos se ei ollut päällimmäinen asia, joka jutusta jäi mieleen.”

Toimittajat lähestyivät myöhemmin *Journalista* juttuvinkillä aiheesta.

JOSKUS MEDIAESIINTYMISISTÄ saatavat korvaukset voivat herättää kysymyksiä sidonnaisuuksista.

Ruotsalaisessa ympäristöjärjestössä Naturskyddsföreningensissä työskentelevä **Otto Bruun** oli syksyllä 2020 asiantuntijavieraana *Riku Rantala & 100 kysymystä ilmastosta* -ohjelmassa. Ohjelmaa rahoitti energiayhtiö Fortum.

Marraskuussa Bruun kertoi blogissaan, että hän oli alun perin itse neuvotellut osallistumisestaan tuhannen euron palkkion. Sittemmin hän harkitsi pois jättäytymistä.

”Alkoi tuntua hassulta olla maksettuna asiantuntijana ohjelmassa, joka yrittää ohjata energiapolitiikasta käytävää keskustelua Fortumin toivomaan suuntaan”, Bruun sanoo.

Hän päätti lopulta osallistua ohjelmaan, mutta lahjoitti palkkionsa saksalaiselle ilmastoaktivistiryhmälle.

Kaikki ohjelman asiantuntijat eivät saaneet palkkiota. Esimerkiksi ohjelmassa esiintynyt ympäristövaikuttaja **Saara Kankaanrinta** vastasi Twitterissä Bruunille ihmetellen, maksetaanko osallistumisesta.

Bruun esiintyi mediassa säännöllisesti aiemmassa työssään Suomen Luonnonsuojeluliitossa. Tällöin hän ei kuitenkaan pyytänyt haastatteluista korvauksia, koska pystyi laskemaan ne osaksi työtään.

Nyt Bruun ei kokenut, että suomalaiseen kiertotalouskeskusteluun osallistuminen palvelisi hänen ruotsalaista työnantajansa. Hän rinnastaa esiintymisensä paneelikeskustelun puheenjohtamiseen ja kertoo tehneensä päivän verran taustatöitä. Lisäksi Bruun matkusti haastattelua varten Suomeen ja otti töistään lomaa.

KAIKKI ASIAANTUNTIJAT EIVÄT ole yhdenvertaisessa asemassa antaessaan aikaansa median käyttöön. Tämä koskee erityisesti apurahalla työskenteleviä tutkijoita, huomauttaa Tieteentekijöiden erityisasiantuntija **Miia Ijäs-Idrobo**.

Vappu Kaarenoja ja Elina Järvinen suostuivat haastateltavan pyyntöön palkkiosta, koska korvaus oli heidän mielestään suhteessa vaivaan. Ratkaisu oli poikkeuksellinen.

”Tutkijoille ei ole aina selvää, millä perusteella ja minkä tyyppisistä asiantuntijaesiintymisistä voisi saada palkkioita. Siinä tuntuu olevan epä tietoisuutta ja vaihtelevia käytänteitä”, hän sanoo.

Ijäs-Idrobo toivoo, että median edustajat ottaisivat huomioon asiantuntijoiden ennakkovalmistautumisen määrän sekä kertoisivat avoimesti, milloin ja millä perusteilla esiintymisiin liittyy palkkiomahdollisuus. Lisäksi vierailta voisi hänen mukaansa kysyä, tuleeko henkilö yliopiston tai tutkimuslaitoksen asiantuntijana vai apurahalla työskentelevänä tutkijana.

”Vaikka yhteiskunnallinen vuorovaikutus on osa tutkijan työtä, palkkion maksaminen voisi apurahalla työskentelevien ansiotason huomioon ottaen olla kohtuullista, etenkin jos haastatteluun valmistautuminen edellyttää ajankäyttöä.”

Keskustelua kaippaa myös Lindstedt. Hän lähetti alihankkijana työskentelevälle toimittajalle sekä ohjelman tuottajalle sähköpostia kysyäkseen, millä perusteella Yhtyneet-sopimusta ei sovelleta, muttei saanut vastausta. Lindstedtin mukaan soveltamiskäytäntö ei ole läpinäkyvä eikä selvä.

”Vastuullisen journalistin toimintatavat voisi ulottaa siihenkin, että tällaiset asiat puhuttaisiin selväksi ja tuotaisiin toimintatavat näkyviin.”

LINDSTEDTIN SÄHKÖPOSTIN VASTAANOTTI Yleisradion tuottaja **Jorma Honkanen**, joka tuottaa neljää viikoittaista radio-ohjelmaa. Hän ker-

too maksavansa Yhtyneet-sopimuksen mukaisia korvauksia vieraille muutaman kerran vuodessa.

Periaatteena Honkasen mukaan on, että yhteiskunnallisista keskusteluohjelmista ei makseta korvausta, eivätkä ne edellytä keskustelijoilta ennakkovalmistautumista. Hän huomauttaa, että Yhtyneet-sopimus koskee ainoastaan osaa haastateltavista, jolloin ulkopuolelle jää moni ammattiryhmä.

”Tässä on eettinen ongelma. Jos joihinkin yhdistyksiin kuuluville maksetaan ja joillekin ei, se voisi herättää epäilyksiä siitä, ohjailemmeko julkista keskustelua suosimalla palkkioilla tiettyjä näkemyksiä tai jopa ostamalla haluamiamme mielipiteitä”, Honkanen sanoo.

Honkasen mukaan Yhtyneet-sopimus ei anna yksiselitteistä tulkintaa siitä, milloin mediassa esiintymisestä tulisi maksaa korvaus. Palkkioiden käsittely myös työllistää tuottajaa.

”Moni ohjelmasarja jäisi todennäköisesti tilaamatta siinä kuvitteellisessa tilanteessa, jos kaikille vieraille jouduttaisiin maksamaan. Silloin pitäisi olla yksi ihminen hoitamassa talouspuolta ja laskemassa jokaista minuuttia.”

Honkanen kritisoi Yhtyneet-sopimuksen kirjausta, jonka mukaan korvaus pitäisi maksaa, jos aihetta ei voi pitää uutisluonteisena. Nykyinen sopimus on voimassa helmikuuhun 2022.

”Noin tiukka raja on vähän vanhaa maailmaa.” ●

Arjesta selviää hymyllä. Loput hoitaa Turva.

Katso, mikä Peteä hymyilyttää
turva.fi/hymy

"Monesti mietin et
miten mulle tapahtuukin
koko ajan kaikenlaista? Arjen
kommelluksia, jotka ei aina
hymyilytä, mutta myöhemmin voikin
jo naurattaa. Kun tapahtuu, mä
pysähdyn hengittämään ja mietin,
sattuiko oikeesti jotain vakavaa.
Niin pääsen aika paljon
helpommalla."

Hymyile,
olet Turvassa.

 turva
vakuutusyhtiö

Millaisissa tapauksissa jutun saa poistaa netistä? Entä milloin muutoksista tai virheiden korjaamisesta ei tarvitse kertoa lukijalle?

Pasi Kivioja, teksti • Maxim Usik, kuvitus

Kuvio toistuu usein: Toimitajan tekemä juttu herättää äläkän, toimitukseen tulvii palautetta jutun epätarkkuuksista. Yön pimeydessä joku toimituksesta käy parantelemassa juttua ja otsikointia, mutta ei kerro lukijoille muutoksista. Syntyy uusi äläkkä, kun lukijat huomaavat vaivihkaa tehdyt muutokset.

Jos juttu on ollut pahasti pielessä, toimitus saattaa poistaa sen kokonaan.

Näin kävi esimerkiksi alkuvuodesta, kun *Kirkko ja kaupunki* -lehden verkkosivuilta poistettiin kolumni maatalouseläinten tehotuotannosta. Kirjoitus sai Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliiton pillastumaan, minkä jälkeen päätoimittaja päätti poistaa kolumnin.

Huhtikuussa Julkisen sanan neuvosto antoi lehdelle huomautuksen. JSN katsoi kolumnin poiston rikkoneen lukijoiden oikeutta saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.

Kolmisen vuotta sitten *ET-lehti* pyysi anteeksi ja poisti verkosta **Pirkko Arstilan** pahennusta herättäneen kolumnin, jossa Arstila arvosteli nuoren naisen pukeutumista. Poistoa ei käsitelty JSN:ssa.

Mikä on oikea tapa poistaa ja muuttaa julkaistuja juttuja?

JOURNALISTIN OHJEIDEN KOHTA 20 velvoittaa olennaisten asiavirheiden korjaamiseen viipymättä. Lisäksi ohjeessa sanotaan näin:

”Verkossa olennaisen virheen korjaamiseksi ei riitä virheellisen tiedon tai jutun

poistaminen, vaan yleisölle on kerrottava virheestä sekä miten ja milloin se on korjattu.”

”Jutun poistoa ei voi käyttää ainoana virheenkorjauksen muotona. Ohje ei kuitenkaan kiellä poistamasta virheellistä juttua ja tekemästä uutta, jossa virheet yksilöidään ja korjataan”, selventää JSN:n puheenjohtaja **Eero Hyvönen**.

Esimerkiksi vuonna 2017 *Ilta-lehti* sai langettavan uutisoituaan pastorista, joka joutui krokotiilin syömäksi yritettyään kävellä veden päällä. Tarina oli sepitettä. Lehti ei oikaissut virhettä vaan poisti jutun verkosta kertomatta siitä yleisölle.

JO:sta ei löydy kohtaa, joka suoraan kieltäisi toimitusta muuttamasta tai poistamasta juttuja, joissa ei ole olennaisia asiavirheitä. Tällä perusteella on muun muassa sallittua testata verkossa eri otsikoiden toimivuutta ja valita lopulta niistä vetävin.

Kirkko ja kaupunki -lehden tapauksessa joissakin uutisissa viitattiin JSN:n lausumaan verkkosisältöjen poistamisesta. Sen mukaan tiedotusvälineiden verkossa julkaismat sisällöt ovat historiaa, johon ei pidä puuttua kuin erityisen painavista syistä. Päätösvalta poistoista ja muutoksista on päätoimittajalla.

Lausuma ei kuitenkaan käsittele tuoreiden juttujen muokkaamista eikä kehittyvien uutistapahtumien seuraamista.

”Lausumassa tarkoitetaan tilanteita, joissa vanha juttu alkaa näyttäytyä uudessa valossa. Mainitaan ihmisiä ja heidän tekemisensä. Näiden henkilöiden elämäntilanne voi olla muuttunut, ja vanhalla jutulla

voisi olla heille kohtuuttomia seurauksia”, Hyvönen sanoo.

KIRKKO JA KAUPUNKI SAI langettavan *Journalistin ohjeiden* kohtien 1 ja 2 perusteella.

Niiden mukaan journalisti on vastuussa ennen kaikkea lukijoilleen ja tiedonvälityksen sisältöä koskevat ratkaisut on tehtävä journalistisin perustein.

Aiemmin ei tietävästi ole annettu yhtä painokkaita ykköskohtaan perustuvia huomautuksia. Kohdan mukaan yleisöllä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu. Kolumnin poistaminen haittasi yleisön tiedonsaantia.

”Jutun poistoa ei voi käyttää ainoana virheenkorjauksen muotona.

Eero Hyvönen, JSN:n puheenjohtaja

Päätös voi vaikuttaa siihen, miten tiedotusvälineet voivat vastedes poistaa vanhoja juttujaan verkosta esimerkiksi uudistusten yhteydessä. Viime keväänä iso osa *Vauvan* ja *Meidän Perheen* vanhoista verkkojutuista katosi yleisöltä, kun lehdet siirtyivät *Helsingin Sanomien* yhteyteen.

”Tämä ulottuvuus pitäisi muistaa, kun tehdään uudistuksia. Jos jutusta on tullut puheenaihe, silloin yleisöllä on oikeus sii-

hen tietoon”, Hyvönen sanoo.

Esimerkiksi Pirkko Arstilan kolumnin poisto voisi JSN:n päätöksen valossa rikkoa JO 1:tä, koska kolumnista ehti tulla puheaihe. Tapaus on kuitenkin jo vanhentunut.

SOME-PÄIVITYKSESSÄ VIRHE ON voinut olla jae-
tussa jutussa tai sen saatetekstissä.

”Virheellinen päivitys saattaa jäädä elämään omana itsenään Twitterissä. Jos on ison vahingon vaara, poistaisin päivityksen ja tekisin uuden, jossa kertoisin virheestä”, Hyvönen sanoo.

Esimerkiksi vuonna 2018 *Ilta-Sanomat* sai huomautuksen Facebook-päivityksestä, jossa oli olennainen asiavirhe. Päivityksessä näkyi jutun otsikko, jossa virhe oli. Lehti poisti päivityksen, mutta ei jakanut Facebookissa oikaisua.

Jos tiedotusväline jakaa virheellisen jutun, Hyvönen mukaan olisi syytä jakaa myös jutun korjattu versio.

Toimittajien päivityksiin neuvoston toimivalta ei ulotu. ●

Saako jutun poistaa verkosta?

KYLLÄ

- Kun jutussa ei ole olennaista asiavirhettä eikä sen poisto loukkaa yleisön oikeutta saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.
- Kun jutussa on useita pahoja virheitä ja tilalle tehdään uusi juttu, jossa kerrotaan virheistä.

EI

- Kun jutussa on olennainen asiavirhe. Virhe tulee kuitenkin korjata ja kertoa korjauksesta jutussa.
- Jos jutun sisältö on olennaista yhteiskunnallista tietoa, sen poistaminen voi olla JO 1:n vastaista.
- Vanhoja verkkojuttuja voi poistaa ulkopuolisten pyynnöstä vain poikkeustapauksissa.

Pitääkö jutun muuttamisesta kertoa?

KYLLÄ

- Kun on korjattu olennainen asiavirhe, pitää yksilöidä, miten ja milloin se on korjattu.

EI

- Kun ei ole kyse olennaisista asiavirheistä. Yleisön palvelun kannalta voi silti olla hyvä kertoa olennaisista muutoksista.

Sverige är fortfarande möjligheternas land för journalister, men det tar flera år att få en fast anställning

Johan Svenlin, text ● Johannes Tervo, foto

Hanna Palm ser fram emot sitt sommarjobb som reporter på Sveriges Radios P4 Malmöhus. Det är visserligen en lite ovanlig situation, för ingen kommer att behöva berätta för henne hur kaffemaskinen funkar eller hur hon loggar in på sitt e-postkonto. Till och med lyssnarna kommer att känna igen henne. Hon har nämligen redan jobbat där på heltid i fem års tid.

"Visst känns det konstigt att jag ska sommarjobba på redaktionen som varit min arbetsplats i flera år, men sådan är verkligheten. Att få ett fast jobb på SR tar i snitt sex-sju år och som många andra lever jag på hoppet", säger Palm.

I maj passar hon på att besöka sina hemtrakter i Vasa och bor ute på stugan vid Söderfjärden. Där jobbar hon med frilansprojekt medan hon räknar sina LAS-dagar.

LAS, eller Lagen om anställningsskydd från 1980-talet är en realitet som styr många journalisters vardag i Sverige. I teorin ska LAS uppmuntra arbetsgivare att anställa personal i stället för att ha ett system med tillfälliga anställningar, men i praktiken innebär lagen ofta att unga journalister hamnar ut i kylan efter två år.

"Unga journalister har länge tvingats hoppa mellan olika mediebolag när de lasats ut, men på senare tid har många fått nog och hittat andra vägar att jobba med journalistik. Jag har hållit mig kvar främst för att jag älskar att jobba med public service", säger Palm.

I Södertälje arbetar **Linda Haglund** på SVT:s lokalredaktion som redaktör. Hon studerade historia i Helsingfors, gjorde inhopp som bland annat printredigerare på *Hbl* och bloggade för tidningen under sitt utbytesår i USA 2016. När hon återvände från USA fick hon en tvåårig pro-

jektanställning som webbreporter på SVT:s *Uppdrag granskning* (UG).

"Jobbet var otroligt intressant och gick bland annat ut på att jag skulle skapa ett ännu större intresse för programmet genom att lyfta ut klipp i sociala medier. Det innebar en massa publicistiska avvägningar för att se till att korta klipp från programmet inte skapade missförstånd hos publiken."

Efter två år på UG fick hon ett nytt jobb på SVT i Göteborg och två år senare flyttade hon till sin nuvarande arbetsplats på SVT Södertälje.

"Här jobbar jag med sex väldigt drivna reportrar och gör lokaljournalistik i SVT:s minsta lokalredaktion. Min uppgift är att hjälpa reportrarna med olika frågor, vässa inslagen, faktakolla och att fundera på om det finns något som vi missar."

Hon ser att det finns en stor efterfrågan på journalister i Sverige, men konkurrensen är också hård.

"Många redaktioner satsar på grävande journalistik och datajournalistik och det är en fördel om man har någon specialkunskap eller talar andra språk än svenska och engelska", säger Haglund.

DATAJOURNALISTIK HAR blivit **Jens Finnäs** nisch.

Efter studier på soc&kom jobbade han på *Nya Åland*, *Hbl* och som frilans innan han flyttade till Stockholm. Där grundade han tillsammans med en kollega J++ ett bolag som fokuserar på att ta fram nyheter genom att analysera data.

"Generellt satsar mediehusen i Sverige alltmer på seriös, genomarbetad journalistik. Till exempel *DN* har en bra vinjett, Fakta i frågan, som är både konsumentinriktad och människonära och bygger på statistik. I dag hade de en grej där överdödligheten under pandemin i Sverige jämfördes med andra länder."

Hanna Palm gör frilansjobb på distans mellan arbetsperioderna på Sveriges Radio. I sommar är hon aktuell med poddserien *En sjuk historia* på Svenska Yle. "Jag lever på hoppet om att få en anställning på SR eftersom jag älskar att jobba med public service."

Under de senaste två-tre åren har Finnäs ägnat sig åt Newsworthy, en avknoppning från J++ som ger kundorganisationer möjlighet att bygga upp egna nyhetstjänster med automatiserad bevakning.

"Ursprungligen riktade vi vår tekniktjänst till lokalmedier så att de skulle få egna lokallinyheter ur stora datamaterial, men under åren har vi arbetat fram olika affärsmodeller. Nu ser vi en efterfrågan bland organisationer, som till exempel Lärarförbundet, att bygga upp egna automatiserade branschspecifika nyhetssajter."

I Malmö är **Johanna Koljonen** för tillfället sysselsatt med att göra sjätte säsongen av radioprogrammet *Soundtrack* för SR P2. Det ska bli ytterligare tolv program à 90 minuter om film-musik.

Hanna Palms fem tips för att komma in på journalistjobb i Sverige

- Se din finländska bakgrund som en tillgång. Svenska arbetsgivare inom mediebranschen älskar mångfald, att du kan bidra med ett icke-svenskt perspektiv är bara positivt!
- Bli en "social butterfly". Jag har själv alltid varit lite obekväm med småprat om ditt och datt, men det är svenskarna desto bättre på och det värdesätts mer än man kan tro.
- Var beredd på att utbilda din omgivning. Det har tidvis irriterat mig att behöva förklara mitt ursprung som finlandssvensk, men gör det med ett leende på läpparna utan att dumförklara.
- Utnyttja din tid som praktikant väl. På Sveriges Radio är det mer regel än undantag att journaliststuderenter får jobba efter att praktiken tagit slut. Om du gjort bra ifrån dig, såklart!
- Var öppen för att flytta runt i Sverige. Stirra dig inte blind på att landa ett jobb i Stockholm eller någon annan storstad, att jobba på mindre orter är toppen för ditt CV.

"Soundtrack är ett av de få journalistiska uppdragen jag har valt att behålla, mest för att jag älskar att göra radio för public service. Största delen av min arbetstid ägnar jag annars numera åt film- och tv-branschen", berättar hon.

Hon har ett långt perspektiv på arbetsmarknaden för journalister i Sverige. För drygt 20 år sedan flyttade hon från Helsingfors till Stockholm, där hon först skrev om populärkultur för tidningar som *Darling* och *Nöjesguiden* för att sedan bli filmkritiker och kolumnist på bland annat *DN*.

"När jag flyttade fanns det inte någon arbetsmarknad i Finland för den typ av kulturjournalistik som jag ville jobba med. När jag sedan etablerat mig i Sverige fanns det plötsligt intresse för mig även på finska i Finland."

Under flera år var hon delägare i ett produk-

tionsbolag som levererade till SVT, SR och UR, men hon valde att sälja sin andel efter att public service-bolagen pressat priserna till nivåer som enligt Koljonen var orimliga.

"Jag blev för emotionellt involverad och kunde inte se på när bolagets medarbetare blev tvungna att arbeta allt hårdare medan ersättningen bara sjönk."

Som finländare har hon blivit väl mottagen i Sverige. Det är inte alla som får tävla i folkära fredagsunderhållningen *På Spåret* eller prata i *Sommar i P1*.

"Jag valde tidigt att behålla mitt uttal, men tränade bort finlandismer och andra dialektala drag som försvårar förståelsen. En del kritik har jag fått för att jag pratar för fort, men aldrig att jag talar för finländskt."

För Hanna Palm däremot har mottagandet varit tidvis fientligt på grund av hennes finlands-svenska dialekt.

"Skillnaden är enorm mellan Skåne och Västerbotten, där jag tidigare jobbade på P4. Jag har fått otroligt otrevliga mejl från skåningar som skriver att ingen förstår vad jag säger och att jag inte ens kan svenska. Det hände aldrig när jag jobbade i Umeå."

Nu har skåningarna ändå fått vänja sig vid Hanna Palm och i juni återvänder hon som sommarreporter.

"Jag ser verkligen fram emot det, somrarna på radion är lite som att ha föräldrafritt. När man dessutom börjar klockan fem på morgonen hinner man göra mycket efter arbetsdagen", konstaterar Hanna Palm. ●

Dokumentärklipparens prestation överskuggas av dammig Hollywood-misogyni

Hanna Nordenswan, text ●
Elis Hannikainen, foto

Med ett eget radioprogram på Yles Radio Extrem och en bakgrund inom teater kände **Nina Ijäs** att hon vill ha något mer. Att forma en berättelse i direktsänd radio gav inte tillräckligt med möjligheter. Hon gjorde en lista på platser och yrken och kombinerade dem på olika sätt. Högst upp hamnade "möbelrestaurerare i Florens".

"Det var det som ledde mig till att bli filmklippare. För det jag fattade var att jag vill göra ett hantverk."

I dag jobbar Ijäs som filmklippare i Berlin. Hon klipper både dokumentärer och fiktion och dessutom musikvideor och reklam.

"Dokumentärer är min första kärlek. När man jobbat länge märker man att en lång dokumentär inte bara är ett jobb, det är en förlossningsprocess."

En dokumentärklippares roll är svår att överskatta. Då projektet landar på klipparens bord handlar det om hundratals timmar av material. En berättelse ska lockas fram från scener där den kanske inte vid första anblick ser ut att finnas. Arbetet handlar om att hitta en rytm, en dramaturgisk båg och föra fram information genom intervjuer, bilder och scener.

"Det är ju en skrivprocess också. Man letar efter en nål i en höstack – du har en berättelse att följa, men hur strukturerar du den så att åskådaren är redo för känslorna och du samtidigt har begränsat material."

Trots att klipparen har en huvudroll i att forma berättelsen kan rollen vara otacksam. Ijäs jämför det med att vara barnmorska eller surrogatmamma för regissören, som sedan får visa upp barnet till världen.

Enligt Ijäs har filmbranschen fastnat i gamla strukturer från Hollywood.

"Förut var klipp det enda yrket [i Hollywood] som kvinnor kunde komma in på! De hade den sämsta lönen och skrevs inte in i creditsen.

Nina Ijäs jobbar i Berlin men samarbetar med andra filmskapare från hela världen.

Klipparen var en sekreterare."

Nina Ijäs ser att den här strukturen fortfarande sitter kvar i filmbranschen internationellt.

Albert och David Maysles, de banbrytande dokumentärregissörerna som bland annat gjorde filmen *Grey Gardens*, brukade ge sin klippare regi-kreditering. Ijäs ber numera om kreditering för manus när hon jobbar med dokumentär.

"Det klipparen gör har stora element av regi och manus. Alla som jobbar med film vet det men att det inte ändras har att göra med Hollywood-strukturer och misogyni."

SIN BAKGRUND I JOURNALISTIKEN har Ijäs haft en enorm hjälp av. En dokumentärfilm tar allt mer inspiration

från fiktionens värld, men rötterna sitter djupt i det journalistiska.

"Jag skulle vara obekvämd med att jobba med något sensationellt eller överdrivet och upplever ett starkt ansvar gentemot personerna som porträtteras i en dokumentär genom att göra dem mångfacetterade."

I den prisbelönta dokumentären *Hope Frozen*, som just nu finns på Netflix, var Ijäs speciellt mån om att barnets rättigheter respekterades. Filmen handlar om en thailändsk familj som bestämmer sig för att kryobevara sin dödligt sjuka treåriga dotter. Detta innebär att de frös ner dotterns hjärna efter att hon dött i hopp om att i framtiden få henne tillbaka då vetenskapen utvecklats. Som klippare bestämde

sig Ijäs för att inte använda de värsta bilderna på flickan och högst ta med fem bilder där barnet är sjukt.

"Hon skulle kommunicera med kameran, inte bara vara medvetlös. När andra jobbat med samma material har det funnits tendenser att använda allt material på det döda barnet – då gråter ju alla. För mig är det viktigare att bygga strukturen kring det så det inte utnyttjar människoödet."

Ijäs lyfter också upp journalistikens etiska regler då det kommer till faktabearbetningen i en dokumentär. Hon faktakollar och njuter av att få djupdyka in i ett nytt, för henne obekant ämne.

"Orsaken till att jag blev journalist kommer nog från att jag är en person som är intresserad. Jag skulle aldrig kunna jobba emot de etiska reglerna, jag skulle tacka nej till ett sånt projekt och har gjort det."

Sedan coronapandemin har antalet dokumentärproduktioner minskat drastiskt, men Ijäs har haft tillräckligt med arbetsmöjligheter för att klara sig. Just nu har hon mest fiktionsprojekt på klippbordet. Också då Ijäs klipper fiktion utnyttjar hon sitt dokumentära tänkande.

"Jag får ofta höra av regissörer att jag gör det. Om dramaturgin inte funkar finns det en kreativitet man kan ha utan manus." ●

Nina Ijäs

- Filmklippare bosatt i Berlin
- Tog sin magisterexamen i filmklippning från Aalto-universitetet år 2016
- Senast jobbat bl.a. med SVT-serien *Tunna blå linjen* och Claes Ohlsons *Den svavelgula himlen*
- Dokumentären *Hope Frozen* vann pris på den prestigefyllda festivalen Hot Docs 2019

Journalisternas och hjälporganisationernas relation är problematisk

För några år sedan jobbade jag som frivillig informator för en finsk organisation i Uganda. Det var en upplevelse jag aldrig skulle vilja ha ogjord – men inte heller göra om. Tanken var att se om jag skulle vilja jobba med kommunikation för en organisation och jag kom fram till att det inte är något för mig.

En orsak var att det jag mest producerade var marknadsföringsmaterial för organisationen, vilket förstås är helt naturligt. Men man fick inte på något sätt heller kritisera de myndigheter i Uganda som möjliggjorde organisationens arbete och närvaro i landet – bland annat FN:s flyktingorganisation UNHCR.

Frågor kring bistånd och katastrofhjälp är starkt politiserade.

NÄR DET GÄLLER EN ORGANISATION är det här förstås normal kutym. Men när journalister blir involverade blir det genast mer problematiskt.

I flera konflikt- och katastrofområden blir journalister totalt beroende av hjälp från organisationer – hjälp med tillgång till flyktingläger, hjälp att nå drabbade områden, hjälp att röra sig säkert i organisationernas bilar. Speciellt i Afrika är det här väldigt tydligt, men också på flera håll i Asien. Stora organisationer kan erbjuda tillgång till

platser där de jobbar mot att man skriver åtminstone en artikel som handlar om deras arbete.

I mitt arbete blir det också ofta tydligt i och med att organisationer gärna och snabbt svarar på intervjufrågningar – medan det är svår att få myndigheter eller ibland också akademiska experter att ställa upp.

I det här beroendeförhållandet blir det svårt för journalister att kritisera det arbete som organisationerna gör. Mycket av det arbete organisationerna gör är förstås väldigt värdefullt och nödvändigt. Men det är ett underrapporterat ämne hur organisationer som fyller samhällsfunktioner istället för myndigheter påverkar möjligheterna för länderna att stärka samhällskontraktet själva. Att biståndspengar också går i korrupta fickor är ett faktum.

När den förre diplomaten **Matti Kääriäinen** kom ut med sin bok *Kehitysavun kirus* eller *Biståndets förbannelse* år 2015, väckte den stor uppmärksamhet och en stark motreaktion speciellt från den politiska vänstern.

FRÅGOR KRING BISTÅND och katastrofhjälp är åtminstone i Finland starkt politiserade. På vänsterkanten finns ett okuvligt stöd, på högerkanten hörs kritik. Journalistkåren är som bekant enligt flera undersökningar vänstervriden, och kritiserar man bistånd eller hjälporganisationer finns risken att man blir stämplad som sannfinländsk sympatisör.

Journalister måste kritiskt kunna granska och ifrågasätta organisationers arbete och funktion, utan att riskera att bli persona non grata nästa gång de behöver tillgång eller hjälp från organisationerna.

Liselott Lindström ●

Twitter: @lliselott

Skribenten är Afrikastringer för Yle och SVT, bosatt i Nairobi.

FÖRE DEADLINE

Sportjournalistikens OS-apparatur står still i väntan på besked

När maj närmar sig sitt slut är det fortfarande inte säkert om huruvida OS i Tokyo ordnas eller inte. För sportjournalisterna, och dem som sitter med sändningstekniskt ansvar, är situationen utmanande.

"OS är i normala förhållande ett oändligt pussel. Förväntningen är att Yle hårdbevakar finländska idrottare, men vi vet aldrig på förväg hur de avancerar i tävlingen. Det brukar betyda att man hela tiden måste ha beredskap för allt och sedan gissa vägen framåt", säger **Johan Portin**, sportchef på Svenska Yle och involverad i Yles planeringsgrupp.

Nu har pandemin medfört en helt ny skruv på det logistiskt sett gigantiska evenemanget. Hela Yle behöver, likt andra mediebolag, planera allting från personalstyrka till sändningsteknik och det görs nu utan vetskap om OS ens blir av.

Enligt planen borde tävlingarna äga rum mellan 23 juli och 8 augusti, men en färsk opinionsmätning visade att 59 procent av japanerna vill avblåsa det hela på grund av pandemin. Den internationella olympiska kommittén har låtit vänta på besked och Portin konstaterar att det enda säkra beslutet skulle vara att OS ställs in igen.

"Bestämmer IOK att OS äger rum, så finns ingen garanti för att det inte blir avblåst så sent som två veckor innan. Pandemin är oförutsägbar, men vi måste börja sätta igång det konkreta arbetet."

I Böle lastas redan den teknikcontainer, som ska skeppas till Tokyo havsvägen. Den borde starta snart, men med ett uppskjutet teknikkrävande kommunalval försenas starten något. I värsta fall kan det gå så att containern redan är på väg när det kommer ett beslut om att OS ställs in.

"Om OS blir av, vilket det också finns en stark opinion för, så är det ju inte en normal bevakning som kommer att bli aktuell. En massa ställen är stängda och det är hårda restriktioner för de väldigt mängder människor som ska vara på plats. En annan utmaning är att ordna sändningarna på hemmaplan så att säkerhetsarrangemangen fungerar."

Portin konstaterar att sportjournalister är ett flexibelt släkte. Men det börjar tära på då ingen vet någonting och alla måste vara beredda på allt.

"På Svenska Yle har vi planerat för sex personer i Japan, men än så länge vet ingen om alla, några färre eller ingen alls verkligen åker iväg i juli. Ett besked av IOK skulle vara ganska välkommet."

Jeanette Björkqvist

FOKUS

Puutarhakuvaaja ja -toimittaja Teija Tuisku taltioi kasvukauden

Nina Erho, teksti • Susanna Kekkonen, kuva

PValtaosa puutarhajutuista suunnitellaan talvella, ja kun kevät alkaa, niitä kuvataan koko kasvukausi hiki hatussa. Jutut ilmestyvät yleensä seuraavana vuonna. Joskus tulee yllätyksiä. On kuvattu esimerkiksi ihanaa ruusun kukintaa, ja julkaisuvuonna onkin kehno kukinta. Mutta puutarha elää omaa aikaansa, kuten luontokin, ja harrastajat tietävät sen.”

Teija Tuisku on puutarhakuvaaja ja -toimittaja. Hän työskenteli pitkään *Kotipuutarha*-lehdessä, mutta ryhtyi freelance-riksi vuonna 2013.

”Olen opiskellut puutarhuriksi ja puutarhatiedettä. Kasvien kuvaamisen aloitin yliopistoaikoina, ja se vei puutarhajournalistiksi. Sittemmin opiskelin myös valokuvausta. Kirjoitustöitä teen vain talvisin. Myös lomat pidän kasvukauden ulkopuolella.

Elän puutarhan keskellä ja kuvaan puutarhoja. Se on ihana elämäntapa. Tiesin jo varhain, että minusta tulee puutarhammattilainen. Kasvatin kasveja huoneeni ikkunalaudalla ja tilasin viikkorahoilla *Kodin kukat* -kirjasarjaa.” ●

”Olen kuvauksia suunnitellessani säätietojen suurkuluttaja. Mieluiten kuvaan aamun tai illan pehmeässä valossa. Puutarhakuvaus on kasvien ja valon tarkkailua”, sanoo Teija Tuisku. Hän kasvattaa kasveja sekä itselleen että puutarhalehtiä varten. Perennapenkkin lajeja ovat muun muassa jouluruusu, sinikämmen, kielokki ja palmusara. Merkkikepit muistuttavat kesäesiköiden istutuspaikoista.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta
vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan
jäsen.

En onnistunut pilaamaan kielen sääntöjä

Kuusi vuotta sitten tapahtui jotain, mistä olin salaa haaveillut: minut pyydettiin median edustajaksi suomen kielen lautakuntaan. Edeltäjiäni tehtävässä ovat olleet muun muassa **Arvi Lind** ja **Matti Rönkä**.

Eräs Helsingin Sanomien lukija halusi tuoreeltaan "onnitella" minua. Hän ei tuntunut aivan vilpittömän ilahuneelta siitä, että lehti oli "saanut" edustajansa lautakuntaan.

"Arvattavasti muokkaamaan suomen kieltä yksinkertaisemmaksi vastaamaan toimitusten kapasiteettia", lukija kirjoitti.

Jos tällainen piiloagenda olisi ollut, voisi viimein sanoa, etten toteuttanut sitä kovin häävisti.

Nyt päättyvän kaksivuotiskauteni aikana lautakunta kajosi kolmeen suositukseen: sanaan *evangelis-luterilainen* sallittiin myös yhdysmerkki, *faraon* rinnalle hyväksyttiin *faarao* ja puolueiden käyttönimisuositusta päivitettiin hieman muun muassa *Liike Nyt* -nimen johdosta.

Muutokset eivät saaneet osakseen juuri mitään huomiota, ainakaan jos vertaa edellisen lautakunnan päätökseen sallia muoto *alkaa tekemään*.

Jokaisessa muutoksessa lähinnä näytettiin vihreää valoa kirjoitustavoille, jotka olivat jo pitkälti vallitsevia. Kaikkeen ei kuitenkaan myönnetty. Tyrmäyksen sai esimerkiksi ehdotus yhdysmerkin sallimisesta moniin ajatusviivan tehtäviin.

Huomionarvoista on sekin, etteivät lautakunnan jäsenet tehneet itse yhtäkään muutosaloitetta vaan niitä tuotiin käsittelyyn Kotimaisten kielten keskukselta, jonka alaisena lautakunta toimii. Lisäksi median edustajan olisi muutenkin kovin vaikea sooloilla, koska lautakunnassa on seitsemän muuta jäsentä ja puheenjohtaja on käytännössä aina joku professori.

Pisteliäs lukija ei silti ollut aivan väärässä: toivotan iloiten tervetulleeksi uusia, yksinkertaisempia suosituksia silloin, kun vanhat alkavat olla kryptisiä valtaosalle ammattikirjoittajistakin.

TUTKITTUA

Viestintä horjuttaa paikallisjournalismin etiikkaa

Kaupallinen viestintä ja kasvava taloudellinen paine haastavat paikallisjournalismin etiikkaa.

Tämä paljastuu huhtikuussa julkaisusta Journalismien notkuvat rajat -hankkeen tutkimusraportista. Raporttiin on tiivistetty tulokset kyselystä, johon osallistui 103 paikallismedian päätoimittajaa ja muuta johtohenkilöä. Tutkimuksen toteuttivat Helsingin ja Turun yliopistot ja sen rahoitti Helsingin Sanomain Säätiö.

Kysely tehtiin sähköisellä lomakkeella. Päämääränä oli selvittää, millaisena paikallismediassa työskentelevät näkevät journalismin ja viestinnän rajan.

Tulosten perusteella paikallisjournalismin ja muun viestinnän raja ei ole selkeä, ja haasteltavat odottavat sen hämärtyvän tulevaisuudessa entisestään. Sisältömarkkinoinnin rooli vahvistuu, ja tiedottajat lainaavat yhä enemmän piirteitä journalismista. Samaan aikaan

taloudelliset paineet ajavat journalismin ahtaalle.

Erikoinen yksityiskohta tuloksissa oli se, että useimmat vastaajat pitivät journalismin ja viestinnän rajaa selvänä omassa julkaisussaan, mutta eivät muussa mediassa. Tutkijat kutsuvat tätä "kieltämisen diskurssiksi". Journalistit eivät yleensäkaan tunnusta ulkopuolisen viestinnän vaikutusta julkaisupäätöksiin. Myös paikallismedialla on peiliin katsomisen paikka. Usko oman median eettisyyteen ei ole ehkä niin oikeutettu kuin johtohenkilöt luulevat.

Kyselyssä paikallismedian vähiten keskeiseksi tehtäväksi osoittautui paikallisen päätöksenteon kriittinen arviointi. Tämän journalistisen velvollisuuden yläpuolelle nostettiin muun muassa pyrkimys palvella alueen asukkaita, yrityksiä ja mainostajia.

Tulosten perusteella tutkimusryhmä esit-

tää kolme vaihtoehtoista paikallisjournalismin tulevaisuusskenaariota vuodelle 2025. Yksi vaihtoehto on, että kaupallinen paine näivettää paikallisjournalismin. Toisessa skenaariossa paikallisjournalismi löytää jonkin uuden markkinaraon, jota viestintä ei uhkaa. Kolmannessa ennusteessa journalismi ja viestintä sulautuvat toisiinsa molempia hyödyttävällä tavalla.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: PAULA KASKIMAA

Vaasassa ilmestyvän kaupunkilehti *Ikkunan* uudeksi päätoimittajaksi on valittu uutistoimittaja, FM **Anne Laurila**, 55. **Vesa Koivumäki** jää tehtävästä eläkkeelle elokuussa. Laurila on viimeksi työskennellyt toimittajana *Ilkka-Pohjalaisessa*. Hän aloitti toimittajan työt Radio Vaasassa vuonna 1998.

Kaupunkilehden päätoimittaja unelmoi valokuvaajan palkkaamisesta

Sinut valittiin seitsemän haastatellun joukosta ja perusteellisten testien jälkeen. Mitä ajattelit, kun tulit valituksi?

Olin tietysti iloinen, että pääsen tässä iässä aloittamaan ja kokemaan jotain uutta. Olen ollut perustoimittajana pitkään ja tuntui, että voisin kokeilla vielä jotain muuta. **Edeltäjäsi aikana lehti sai toisen työntekijänsä. Aiotko kasvattaa toimitusta palkkaamalla valokuvaajan?**

Se on minun unelmani, mutta en usko, että se toteutuu. Me kaksi teemme jatkossakin kaikkea, myös valokuvaamme.

Olet kokenut uutistoimittaja. Miten maltat olla kirjoittamatta itse kaikkia uutisia?

Tämä on hyvä kysymys. Onneksi minun ei tarvitse kirjoittaa kaikkea itse, kun täällä on toinenkin toimittaja. Sydämeni palaa Vaasalle, joten on todella vaikeaa olla kirjoittamatta kaikkea, mikä kiinnostaa.

Kaupunkilehden päätoimittaminen on yksinäistä työtä. Miten se sopii sinulle?

Olen yksinviihtyjä, eikä minulle ole ongelmia vetää tätä kuormaa yksin. Tykkään toki myös sosiaalisista tilanteista. Ilkka-Yhtymässä on paljon pienten toimitusten kollegoita, joilta saan varmasti vertaistukea.

Ikkuna on saanut lukijatutkimuksissa hyvät arvostukset. Miten aiot pitää luvut korkealla?

Kirjoittamalla jatkossakin ihmisten elämää koskevista asioista tavallisen kaduntalteen silmin. Teemme myös juttuja kiinnos-

tavista tapahtumista, joita toivottavasti taas tulee koronan jälkeen.

Vaasaan investoidaan nyt voimakkaasti. Miten esimerkiksi akkutehtaan tulo vaikuttaa lehteen?

Se on valtava hanke, josta varmasti tulee kestojuuttuaihe vuosiksi eteenpäin. Toivon, että saamme lehteen myös esimerkiksi koulutus- ja työnhakuilmoituksia.

Lehden levikkialueen asukkaista 30 prosenttia on ruotsinkielisiä. Näetkö mahdollisena muuttaa lehden kaksikieliseksi?

En näe. *Vasabladet* palvelee hyvin ruotsinkielisiä lukijoita, ja se ilmestyy kuusi kertaa viikossa. Vaikea sen kanssa on kilpailla. Kaksikielistä lehteä on täällä kyllä kaivattu, mutta sen toiminnan pitäisi olla jokapäiväistä.

Keitä ovat ammatilliset esikuvasi?

Tärkein on Radio Vaasan silloinen uutispäällikkö **Hippi Hovi**, joka opetti minut tekemään uutisia ja selviämään tilanteesta kuin tilanteesta. Lisäksi kaikki *Pohjalaisen* pitkäaikaiset toimittajat. Heiltä olen oppinut monia eri asioita kirjoittamisesta esimiestyöskentelyyn.

Kaupunkilehden päätoimittajasta tulee usein paikallinen julkkis. Mitä ajattelet siitä?

Moni tunnistaa minut täällä edelleen äänestä radiovuosien takia. *Pohjalaisen* toimittajana minut tunnetaan muutenkin, joten se ei pelota minua.

Manu Marttinen

Kova kiire tarkastajan juttusille

Vuonna 2006 olin *Seiskan* juttukeikalla Jamaikalla. Mutkaisella tiellä eteeni avautui suora. Polkaisin ikivanhan japanilaisen auton vauhtiin, jotta onnistuisimme ohittamaan kuorma-auton. Mittari näytti 120 kilometriä tunnissa, kun nopeusrajoitus putosi kuuteenkymmppiin – ja edessä oli poliisin tutka.

Paikallinen reinikainen viitteli minut ja edellä ajaneen tien reunaan ja käveli luokseni.

”Ya’mon, onko sulla heittää röökiä?”

”En polta”, vastasin.

Sen jälkeen hän näytti tutkastaan, että olisin ajanut 87 kilometriä tunnissa.

Tiesin heti, että lukema on edellä ajaneen. Oma lukemani olisi ollut joko 120 tai 60, sen verran voimakkaasti ehdin jarruttaa.

”Mihin kiire”, konstaapeli kysyi.

”Olen matkalla tapaamaan pomoasi tarkastaja **Clive Brownia**”, heitin pienen valkoisen valheen ja jatkoin, että olemme toimittajia.

Hiljaa pysytelleellä kuvaajallani oli sylissä Nikonin pitkäpiippuinen järjestelmäkamera.

”Oletteko tekemässä tv-uutista täällä murhatusta suomalaisesta lääkäristä?” poliisi uteli huomattuaan still-kameran.

Journalistien työvälineet tai -tavat eivät onneksi olleet hänelle tuttuja.

”Pitäisi tehdä haastattelu pomostasi ennen kotimatkaa. Sen takia tuli ajettua ylinopeutta.”

”Tämä olisi tavallisesti satasten sakko, mutta turvallista matkaa”, konstaapeli hyvästeli.

Oikeasti haastattelu oli jo tehty. Tapasin tutkinnanjohtaja Brownin kolmen keikan aikana useasti, ja soittelinkin hänelle säännöllisesti.

Kun murhaaja lopulta sai elinkautisen, poliisipäällikkö pyysi minua välittämään tiedon Helsingin poliisin murharyhmään. Jamaikan poliisi säästi puhelinkuluissa, kun päälliköllä ei ollut käytössään kuin oma Nokian kännykkä.

Mika Heikkilä

Kirjoittaja on Espanjassa asuva freelancetoimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT?
LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN
JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Sirpa Hannula aloitti Helena Vistin seuraajana toukokuun alussa. Talouden ammattilaiset ehtivät työskennellä Journalistiliitossa yhtä aikaa kuukauden.

LIITTO SAI UUDEN KIRSTUNVARTIJAN – TALOUS ON VAKAA, VAIKKA VIIME VUOSI OLII TAPPIOILLINEN

Manu Haapalainen, teksti • Heli Saarela, kuva

”On ollut hienoa tehdä työtä, jolla on merkitystä”, sanoo Helena Visti.

”Taloushallinnon työ on samanlaista missä tahansa, mutta minulle on tärkeää, että pystyn sitoutumaan työnantajan arvoihin.”

Journalistiliiton talous- ja hallintojohtajana vuodesta 2013 toiminut Visti jää kesälomien koittaessa eläkkeelle. Viimeinen vuosi on koronapandemian vuoksi ollut erilainen kuin kukaan osasi aavistaa.

Vistin mukaan työ on sujunut poikkeusaikanaikin hyvin. Etätyöaika vauhditti liitonkin digiloikkaa. Esimerkiksi osa kokouksista hoidetaan jatkosakin etänä.

”Yllättävän sujuvasti liiton toimisto siirtyi etätyöhön, vaikka tuki väki kaipaakin työyhteisöään. Erikoisia hetkiä on ollut, kuten jouluvaltuusto tyhjässä kokoussalissa, kun valtuutetut osallistuvat kokoukseen eri puolilta Suomea”, Visti sanoo.

”Omalle työuralle tämä on erikoinen loppupätkä, kun työyhteisö, jota jään muutenkin kaipaamaan, on ollut ruutujen ääressä hajallaan.”

HELENA VISTIN ON HELPPU luetella työnsä hyviä puolia. Hän kiittelee toimenkuvansa monipuolisuutta ja työkavereita.

”Vaikka numeroista tykkäänkin, on ollut mukavaa tehdä töitä henkilöstön kanssa. On ollut hieno nähdä, miten sitoutuneita liiton toimisto ja luottamushenkilöstö ovat tehtäviinsä, ja olla osa yhteisöä, jossa ihmiset todella välittävät työstään. Liittoa kehitetään jatkuvasti. Mediakunnan perustaminen on hyvä esimerkki siitä, että liitto pyrkii eteenpäin.”

Seuraajalleen Visti jättää hyvinvoivan järjestön. ”Liiton talous on hyvässä jamassa, vaikkakin paljolti sijoitustoiminnan varassa, kun jäsenmäärä on polkenut paikallaan.”

Journalistiliiton viime vuoden tulos jäi sijoitustuottojen jälkeen 186 000 euroa tappiolle. Sijoituksia heikensi globaali pandemia. Talouteen odotetaan helpotusta vuonna 2022 toteutuvasta Finka-työttömyyskassan fuusiosta, joka voi alentaa kassamaksuja.

JOURNALISTILIITON UUSI TALOUS- ja hallintopäällikkö **Sirpa Hannula** aloitti työssään toukokuun alussa. Viimeksi terveysalalla toimivan Labqualityn hallintojohtajana työskennellyt Hannula ei aiemmin ole ollut järjestötyössä.

”Minua motivoi hakemaan paikkaa se, että tarjolla on uusia kokemuksia”, Hannula sanoo.

”Olen ollut aiemmin työnantajan roolissa työehtosopimuksiin ja henkilöstöasioihin liittyen. Pääsen nyt kurkistamaan toiselle puolelle, ja toivottavasti pystyn hyödyntämään kokemustani. Journalismi alana on kiinnostavassa murroksessa, kun tiedonvälityksen kanavat ovat muuttuneet.”

Hannula kertoo olevansa työkaverina helposti lähestyttävä.

”Olen hyvä kuuntelemaan ihmisten huolia ja murheita. Seuraan tarkasti, mitä HR-alalla tapahtuu, ja yritän hyödyntää alan työkaluja henkilöstön hyvinvoinnin turvaamiseksi.” ●

MEDIA KESKITTYI – PITÄISIKÖ MYÖS JOURNALISTILIITON JÄSENYHDISTYSTEN YHDISTÄÄ VOIMIAAN?

Entisessä kotikaupungissani Rovaniemellä oli vielä 1990-luvulla *Lapin Kansan*, Ylen ja kahden kaupunkilehden toimitukset sekä aluetoimittajat *Helsingin Sanomista*, *Kalevasta*, *Pohjolan Sanomista* ja STT:stä. Tiedotustilaisuuksiin riitti toimittajia niin, että päät kolisivat yhteen notkuvien kahvipöytien äärellä.

Nyt kaupungissa on Ylen aluetoimituksen lisäksi enää Kaleva Oy:n omistamat *Lapin Kansa* ja *Uusi Rovaniemi*. Tiedotustilaisuuksia järjestetään aniharvoin.

Sama kehitys näkyy lähes kaikkialla Suomessa. Lehtien määrä on romahtanut ja omistus keskittynyt. Journalistiliiton jäsenistä yhä suurempi osa asuu pääkaupunkiseudulla, ja yhä useampi journalisti on freelancer.

Lehdistö käy läpi historiallista muutosta mainosrahoitteisuudesta kohti lukijamaksuja ja selvästi pienempiä tuloja. Vuosi 2008 jää historiaan viimeisenä hyvänä lehtimainonnan vuotena. Pysyvät media- ja jakelutuet voisivat ehkäistä uutiserämaiden syntyä ja uudet digitaaliset innovaatiot tuoda alalle uutta toivoa, mutta paluuta 1990-luvulle ei ole.

JOURNALISTILIITTO ON YHDISTYSTEN liitto. Sen muodostavat 15 alueellista ja kaksi valtakunnallista, itsenäistä jäsenyhdistystä. Liiton ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, johon yhdistykset valitsevat jäsenet. Journalistiliitolle on tärkeää, että yhdistykset toimivat aktiivisesti omalla alueellaan ja pystyvät osallistumaan liiton päätöksentekoon täysipainoisesti. Alan muutos kuitenkin haastaa alueellisten yhdistysten toimintaedellytyksiä.

Yhdistysten elinvoima on tärkeää myös jäsenen kannalta. Journalistiliiton palvelut ja avun jokainen jäsen saa tasapuolisesti mutta yhdistysten tarjonnassa on suuria eroja. Yksinkertaistettuna: mitä suurempi yhdistys, sitä enemmän on tarjottavaa. Tämä näkyy hyvin kahden suurimman yhdistyksen, Helsingin Seudun Journalistien ja Radio- ja televisiotoimittajien liiton toiminnassa.

HSJ syntyi Suomen Aikakauslehdentoimittajain Liiton ja Helsingin Sanomalehtimiesyhdistyksen fuusiossa. RTTL:ään kuuluu viisi alayhdistystä. Molemmat ovat noin 4500 jäsenen yhdistyksiä. Ne pystyvät sekä tarjoamaan jäsenilleen laajan koulutuksen koulutusta ja seminaareja että jakamaan apurahoja ja stipendejä. Jäsenelle on siis merkitystä, mihin yhdistykseen kuuluu.

KAHDEN SUURIMMAN YHDISTYKSEN esimerkki antaa mahdollisuuden pohtia, olisiko liitto, fusio tai jokin muu vaihtoehto hyvä myös alueellisille yhdistyksille kasvaa yhdessä suuremmaksi palvelujen tarjoajaksi jäsenilleen. Yhdistykset järjestävät toimintansa parhaaksi katsomallaan tavalla, joten tätä keskustelua pitää käydä yhdistyksissä.

On hyvä muistaa, että mediamurroksen lisäksi todennäköisesti yhä useampi Journalistiliiton jäsen työskentelee tulevaisuudessa paikasta riippumattomasti ja osallistuu toimintaan yhä useammin etänä. Se vähentää sijainnin merkitystä toiminnan järjestämisessä. Perinteisen koontumisen tarve ei varmasti häviä kokonaan, mutta ehkä alan ihmiset haluavat jatkossa tavata toisiaan muista syistä kuin yhdistyksen kokouksen vuoksi. ●

Tapio Rähkä ● Kirjoittaja on Journalistiliiton valtuuston puheenjohtaja, liiton tulevaisuutta pohtivan järjestövaliokunnan jäsen ja Ylen toimittaja.

SANOMALEHTIMIES- SUOMEN SANOMALEHTIMISTEN LIITON JOURNALISTEN

N:o 4. Heinäkuu — Joulukuu 1935.

Soyez les bienvenus!

De 8-15 juillet à l'ère pour la première fois dans la Finlande indépendante, une réunion d'Etat de la Fédération Internationale des Journalistes. Cette réunion comporte aussi des réunions dans le pays. Notre Fédération d'un aspect et souhaite la bienvenue aux représentants des journalistes de la presse mondiale. These sont moments de bienvenue se déroulent, tout le peuple finlandais qui en tout temps sera reconnaissant pour le grand effort et pour les images de sympathie que la presse du monde entier nous a montrés pendant les années difficiles d'oppression vers la fin du siècle dernier et vers le commencement de celui-ci, lorsque nos droits humains se firent point respectés, lorsque nous étions séparés d'abord de nos amis, de nos amis et de nos amis de la Finlande, en, lorsque, pour retrouver à la disposition, idéalement cherchant l'humanité d'un autre pays. Nous, les journalistes de Finlande, sommes profondément reconnaissants envers ce parti pris pour nos droits par la presse mondiale dans une époque maintenant le plus de voir les représentants humains nous.

Nous ne pouvons méconnaître et nous disons le grand et gentiment travail que la Fédération Internationale des Journalistes a accompli, en représentant les uns de nous les différentes fédérations de journalistes du monde entier. Il suffit de constater que ce travail a conduit de bonnes nouvelles, et que les pays qui jusqu'à maintenant se sont tenus en dehors de notre Fédération, s'y joignent de plus en plus nombreux, reconnaissant son importance.

Outre l'activité de la Fédération Internationale des Journalistes nous avons le privilège de quelques personnes professionnelles, les grands avantages des réunions et des réunions d'Etat organisés par la Fédération ont que les journalistes de différents pays apprennent à se connaître. Les relations ainsi acquises se manifestent de très grande utilité dans le travail quotidien et que cela l'on peut certainement nous contribuer à de meilleures relations entre les différents pays, un fait qui de tout temps, mais surtout aujourd'hui est de très grande importance.

Nous sommes heureux que la Fédération Internationale des Journalistes ait choisi comme lieu de rendez-vous la Finlande, où les conditions sont la chaleur et la tranquillité et entre le jour et la nuit sont plus grande que pendant dans d'autres pays. Nous nous réjouissons d'être, lorsque le soleil pendant des mois capable de descendre au-dessous de l'horizon, notre pays dans la nature en grande partie à nous échappé à la main de l'homme et de la civilisation, nos milliers de lacs, de golfes et d'îles et nos chaînes d'îles magnifiques, nous en que la Finlande peut vous offrir en guise de contre-pied à la beauté naturelle et aux autres vues de pays chauds, plus ou moins que le notre.

En espérant que nos hôtes se plairont parmi nous, que leur visite chez nous renforce les liens entre les peuples et nous représente les uns des autres, nous vous saluons et nous vous souhaitons une bonne nuit en Finlande.

Suomalaistoimittajat toivoivat kesäkokouksessa pääsevänsä verkostoitumaan ulkomaisten kollegojen kanssa.

Suomen kansa kiittää ulkomaisia journalistejä

Heinäkuussa 1935 suomalaiset toimittajat olivat hyvillään. Kansainvälinen journalistiliitto, Fédération Internationale des Journalistes, oli valinnut kesäkokouksensa paikaksi Suomen. Suomalaiset olivat 1920-luvulla olleet FIJ:n perustajajäseniä.

Kokousta pidettiin merkittävä muun muassa siksi, että maailman journalistit olivat seuranneet Suomen itsenäistymiskamppailua parikymmentä vuotta aiemmin.

Kollegat toivotettiin *Sanomalehtimiehessä* sydämellisesti tervetulleiksi ”kylmän ja lämmön sekä pimeyden ja valon” maahan. Lehden mukaan ”tervetuliaisuuden toivotuksiin” yhtyi ”koko Suomen kansa, joka on iäti kiitollinen siitä suorastaan korvaamattomasta tuesta ja jakamattomasta myötämielisyydestä, jota maailman sanomalehdistö osoitti maattamme kohtaan vuosisadan vaihteen raskaina sortovuosina, jolloin meille perustuslaissa taattu oikeuksia syvästi loukattiin”.

FIJ toimi toiseen maailmansotaan asti. Kun saksalaiset miehittivät Pariisin, he valtasivat myös liiton toimiston ja takavarikoivat sen asiakirjat.

Maria Pettersson

Monen lajin mestari

TOIMITTAJA MATTI KORHONEN
28.11.1928 LIMINKA – 1.3.2021 OULU

Nyt, kun toimittajat ovat jo vähintään ”sarmantteja” maistereita, **Matti Korhosen** ura kansakoulupohjalta arvostetuksi lehtimieheksi käy saagasta.

Korhonen aloitti toimittajana keskustalaisessa *Liitto*-lehdessä 1953. Se oli aikaa, jolloin toimittajaksi kelpasi kuka vain, kunhan suostui pitkiin työpäiviin nälkätalalla. Bonuksena tuli rautainen ammattitaito, joka sieti pomojen vaisut ideat, mielivallan sekä ulkoiset paineet.

Päätyönsä Korhonen teki *Liiton* toimitussihteerinä. Vuonna 1993 lehti yhdistyi *Suomenmaahan*, mistä Korhonen jäi eläkkeelle.

Kerran Korhonen rustasi *Liittoon* 52 juttua kissanristiäisistä yhdessä päivässä. Kustantajatkin hymähtelivät laatulehden tittelille, mutta palkkojen kohentuessa paranivat myös hengentuotteet.

Semmoisessa maailmassa Korhonen istui toimitussihteerin jakkaralla rohdinpaidassaan vuosikymmenet. Tyynenä ja rauhallisena,

mitä nyt joskus repesi tyhmyydelle. Tumpeloa saattoivat Korhosen puolimetriset sakset kauhistuttaa, vaikka hän oli sitonut ne kettingillä pöytänsä.

Suezin kanavalla rauhaa turvanut Korhonen oli itseksensä sivistynyt jurikka, joka ei avautunut kellekään. Hyvällä tuulella hän saattoi shakkilaudan ääressä hyräillä repertuaarinsa siistimpää folkia.

Myös ori Pormestari hersytti intohimoisien omistajansa ohutta laulusuonta. Äimäraution raviradalla kaksikko tunnettiin hyvin. Nyt ratakin tuntuu molempien lähdettyä lohduttomalta.

Seppo Heiskari

Kirjoittaja on Matti Korhosen entinen työkaveri.

Luja ja luotettava pohjalainen

TOIMITTAJA PÄIVI LEPPILAHTI
23.6.1960 TEUVA – 21.3.2021 KANKAANPÄÄ

Toimittaja **Päivi Leppilahti** kuoli kotonaan Kankaanpäässä. Hän oli 60-vuotias.

Muun muassa Alkio-opistossa ja Tampereen yliopistossa opiskellut Leppilahti ehti tehdä toimittajan töitä lähes 40 vuotta. Hän aloitti uransa *Suupohjan Sanomista* ja jatkoi sieltä *Ilmajoki*-lehteen, *Ilkkaan* ja *Kurikka*-lehteen. *Satakunnan Kansan* aluetoimittajana Kankaanpäässä Leppilahti aloitti 1996 ja siirtyi myöhemmin *Kankaanpään Seudun* toimittajaksi.

Leppilahti oli vankkumaton tasa-arvon kannattaja. Hänen mielestään jokainen ihminen oli ainutlaatuinen ja samanarvoinen taustaan, kansallisuuteen tai ihonväriin katsomatta.

Leppilahti tunnettiin osaavana ja monipuolisena toimittajana sekä vankkana naispappeuden kannattajana. Hän ei pelännyt ottaa kantaa. Hän seisoi aina sanojensa takana, oli luja ja periksiantamaton

journalisti.

Pohjalainen kipakkuus näkyi silti enemmän työssä kuin vapaa-ajalta. Luonteeltaan Päivi oli ennen kaikkea empaattinen. Hän jaksoi aina kannustaa toisia. Hän puhui suoraan, mutta varoi loukkaamasta muita.

Päiville tärkeintä elämässä oli oma perhe. Kahta poikaansa hän rakasti yli kaiken, ja koti oli hänen turvasatamansa.

Puolison ja poikien lisäksi Päiviä jäivät kaipaamaan äiti, sisarukset perheineen sekä suuri joukko ystäviä ja kollegoita.

Arja Harjunmaa

Kirjoittaja on Päivi Leppilahden ystävä ja kollega.

Laajasti urheilusta ja liikunnasta

URHEILUTOIMITTAJA ERKKI POUTANEN
19.11.1950 JYVÄSKYLÄ – 4.4.2021 TUUSULA

Pitkään jäytännyt sairaus mursi **Erkki Poutasen** Hyrylässä lankalauantain ja ensimmäisen pääsiäispäivän välisenä yönä.

Nuorempana kestävyysjuoksua harrastaneen nostoväen aliupseerin ja ylioppilasmerkonomien uratie alkoi seuralehtien toimittamisesta ja *Kansan Tahdon* avustamisesta.

Aloitettuaan päätoimisesti *Kansan Uutisten* palveluksessa 1975 hän kävi Montrealin ja Moskovan kesäolympialaiset 1976 ja 1980. Keski-Uudellemaalle Tuusulaan Poutanen muutti vaimonsa ja kolmen lapsensa kanssa 1985. *Keski-Uusimaasta* hän eläköityi 2010.

Kirjoittaminen oli ”Poutsun” intohimo. Myöhemmin pomon tehtävät sujuivat, nekin. Energia-pakkauksella riitti virtaa lehden perinteinäkin olleiden nimikkotahtumien, kuten junioryleisurheilukisojen ja naisvoimisteluka-

valkadien organisointiin.

Kantaa ottavana tunnettuutta saavuttanut Poutanen ei kätkenyt tuikkuaan vakan alle. Vaalivuosien ”urheilupuoluetta” toistuvammin esiin nousivat vaikkapa järjestölliset rakenteet ja liikuntapolitiikka yleensä.

Perusuutistystyössäkin hän oli niin ajankohtaisiin kuin persoonallisiin lähestymiskulmin ahkera ja sinnikäs. Myös näppäimistö venyi. Järvenpäästä ja Keravalta löytyi jo uimahalli, mutta olihan myös naapurikunnan saatava omansa, mikä tapahtuikin 2004.

Robert Monstovics

Kirjoittaja on Erkki Poutasen työtoveri.

Lehtikuvauksen uranuurtaja

KUVAPÄÄLLIKKÖ ANTTI SUOMINEN
16.9.1938 PORI – 9.4.2021 ULVILA

Kuvapäällikkö **Antti Suominen** teki yli 50 vuotta kestäneen uran *Satakunnan Kansassa*. Kuvalaattaosaston johtajaksi tullut nuorukainen aloitti kemigraafikuvaajana ja eteni pian lehtikuvaaajaksi. Omia kuvakulmia hakenut Suominen opittiin tuntemaan taitavana lehtikuvaaajana, joka kehitti ja vei eteenpäin kuvan käyttöä sanomalehdessä.

Suomisen vahvuus kuvaamisen ohella oli vankka osaaminen lehtikuvan teknisessä kehityksessä. Hän oli kehittämässä tekniikkaa, jolla siirryttiin kohopainosta offsetiin ja kuvalaatoista värikuviin ja digitaalisuuteen.

Suominen edisti myös kuvaajien asemaa. Toimittajien autokuljettajista tuli tasavertaisia journalisteja. Suominen oli Satakunnan Sanomalehtimiesyhdistyksen hallituksen jäsen ja mukana Suomen Lehtikuvaaajien toiminnassa. Vuoden Lehtikuva -palkinnon hän voitti 1975.

Hän osallistui useisiin näyttelyihin ja julkaisi kuvateoksia.

Työparina Antti oli hieno ja haluttu yhteistyökumppani. Haastattelun taustalla omaa työtään tehneen Antin kädenjälki kruunasi monet artikkelit.

Porilaisuus oli Suomisen perusta, vaikka valtakunnan vallankamaritkin tulivat hänelle tutuiksi. Hänelle myönnettiin arvostettu Pro Pori -mitali.

”Jos kuvaan saa vielä mukaan ihmillisyyttä, lämpöä ja ripauksen huumoria, tunnen onnistuneeni”, Antti sanoi.

Tapio Vallin

Kirjoittaja on Antti Suomisen työtoveri ja ystävä.

Helsingin yliopisto ratkoo ongelmia, jotka koskevat meistä jokaista. Jaamme osaamistamme ja vaikutamme koko maailman parhaaksi – yhdessä! Yliopiston arvot ovat totuus, sivistys, vapaus ja yhteisöllisyys.

Yliopisto-lehti kertoo Helsingin yliopiston tutkimuksesta ja opetuksesta sekä etsii tieteen vastauksia kiperiin kysymyksiin. Lehteä tehdään Viestintä ja yhteiskuntasuhteet -yksikössä.

NYT ETSIMME TOIMITAJAA YLIOPISTO-LEHTIEN VAKITUISEEN TYÖSUHTEESEEN

Etsimämme toimittaja on kiinnostunut ympäröivästä maailmasta ja sen pohdinnasta tieteen valossa. Hän ymmärtää taustatyön, näkökulman ja kauniin kielen päälle ja osaa kääntää tieteellisen ilmaisun luistavaksi jutuksi. Työ edellyttää sekä itsenäisyyttä että kykyä työskennellä yhdessä. Arvostamme kiinnostusta tutkimusta kohtaan, vankkaa yleissivistystä ja avointa mieltä.

Tarjoamme monipuolisen työn hyvässä työyhteisössä. Toimitus sijaitsee Helsingin keskustassa.

Kiinnostuitko? Lähetä hakemus, ansioluettelo ja kaksi juttunäytettä viimeistään 10.6.2021:

helsinki.fi/avoimet-tyopaikat/toimittaja-yliopisto-lehteen

Lisätietoja antaa päätoimittaja Marja Pemberton hakuaihana ti-to kello 15-17, p. 050 319 9289.

Tutustu Yliopisto-lehteen: helsinki.fi/yliopisto-lehti, @yliopisto-lehti ja facebook.com/yliopisto.

Suomen freelance-journalistit ry on Suomen Journalistiliiton jäsenjärjestö, johon ovat järjestäytyneet vapaat journalistit. Yhdistyksen kuuluu 1500 jäsentä, muun muassa graafikoita, valokuvaajia, kirjoittavia toimittajia, kustannustoimittajia ja kääntäjiä sekä radio- ja tv-työtä tekeviä journalisteja.

HAEMME VA. TOIMINNANJOHTAJAA noin vuodeksi syyskuusta 2021 alkaen.

Hakuaika päättyy 20.7.2021. Katso tarkemmat tiedot Suomen freelance-journalistien sivuilta osoitteesta www.freet.fi.

Löydä kauttamme
tutkitun tiedon
asiantuntija juttuusi

Etsi Xpertti

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot,
tutkimuslaitokset ja
ammattikorkeakouluja

KOULUTUKSET

Kuinka käsitellä järkevästi järjetöntä – salaliittoteoriat ja journalismi

Salaliittoteoriat ovat nousseet internetin syrjäkulmilla politiikan näyttämölle. Pitkään disinformaatiota seurannut freelancetoimittaja Janne Riiheläinen avaa teemaa journalistisen työn näkökulmasta.

Aika: Pe 4.6. klo 14.30–16

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri, 30.5. mennessä

Järjestäjä: Journalistiliitto

Infografiikan tehokurssi

Kaskas Median verkkotyöpajassa tutustutaan tiedon visualisoinnin periaatteisiin ja testataan kouluttajan johdolla työkaluja, kuten Datavrapper-ohjelmaa. Kurssi on kaksiosainen ja siihen liittyy kotitehtäviä. Kurssi sopii kaikille infografiikasta kiinnostuneille jäsenille, joilla on hieman pohjatietoa tilastotiedosta ja sen käytöstä. Ilmoittautuminen kurssille avataan ennen juhannusta.

Aika: Ti 24.8. klo 13.30–16.30 ja ti 31.8. klo 14–16

Paikka: Zoom

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri

Järjestäjä: Journalistiliitto ja Tiedetoimittajain liitto

MUUT

TJY 100 -juhlanäyttely

Turun Journalistiyhdistyksen satavuotisjuhlanäyttely on esillä Turun pääkirjastolla. Juhlanäyttely esittelee ammattikunnan työtä, merkittäviä uutistilanteita, yhdistyksen näkyvää toimintaa sekä journalistisen työn ja mediakentän muutoksia sadan vuoden ajalta. Näyttely pohjautuu yhdistyksen satavuotishistoriikkiin Naakat Turun yllä.

Aika: Ma 31.5. asti

Paikka: Pääkirjasto, Linnankatu 2, Turku

Lisätiedot: turku.fi/kirjasto, turunjournalistit.fi

Järjestäjä: Turun kaupunki

Aamukahvi ja tuore lehti -näyttely

Postimuseon näyttely valaisee lehden matkaa painosta postilaatikkoon ja aamukahvipöytään. Näyttelyssä kysytään, miten digitalisaatio muuttaa median käyttöä. Jaetaanko viimeinen sanomalehti koteihin vuonna 2030?

Aika: La 28.8.2022 asti

Paikka: Postimuseo, museokeskus Vapriikki, Alaverstaanraitti 5, Tampere

Lisätiedot: postimuseo.fi

Järjestäjä: Postimuseo

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADDRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530
Helsinki
Broholmstgatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

Ea Vasko, 40

- Kuvatoimittaja. Työskennellyt Helsingin Sanomissa vuodesta 2002.
- Helsingin Sanomien Feature-toimituksessa vuodesta 2010.
- Toiminut myös valokuvataiteilijana.
- Taiteen maisteri Taideteollisesta korkeakoulusta (nykyään Aalto-yliopisto).

Valokuvan kieli on erilainen kuin tekstillä; katsoja muodostaa tulkintansa siitä salamannopeasti, sanoo kuvatoimittaja Ea Vasko. "Parhaimmillaan kuva tuo juttuun täysin uuden näkökulman. Se tekee tästä työstä kiinnostavaa."

Kuvatoimittaja ja valokuvataiteilija Ea Vasko varmistaa taustalla, että lukija tajuaa, mistä on kyse

Freelancevalokuvaaja Antti J. Leinosen valinta

"Halusin nostaa tähän kuvatoimittajan, koska ammattiryhmä on harvoin esillä.

Valokuvaajalle kuvatoimittaja on se, johon ollaan yhteydessä. Kuvatoimittajalla voi olla myös voimakkaampi näkemys tai visio jutun ulkoasusta. Kuvatoimittajalla on valtaa vaikuttaa lopullisiin kuvavalintoihin. Valokuvaaja haluaa siksi työskennellä kuvatoimittajan kanssa, jonka näkemykseen hän luottaa.

Useissa *Hesarin* upeissa kuvapainotteisissa jutuissa on taustalla kuvatoimittajana **Ea Vasko**. En tunne Eaa, mutta tiedän, että hänellä on taustaa myös valokuvataiteilijana, ja mielestäni se näkyy hänen työssään. Yksi mieleen jääneistä jutuista, jotka hän on kuvatoimittanut, on *Kuvia Suomesta* -sarjan juttu *Vieraiden Lappi* maaliskuulta 2018."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiäntamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Aleks Poutanen, kuva

Kuvia Suomesta on *Hesarin* valokuvaajien ideoima sarja, jossa toteutetaan kuvina toimivia juttuideoita. Suuri osa ideoista on kuvaajien omia. Minä olen 'kuvaajan asiamies', joka valvoo, että hänen näkemyksensä välittyy jutun julkaisussa", sanoo kuvatoimittaja **Ea Vasko**.

Vasko työskentelee *Helsingin Sanomien* feature-osaston eli *Kuukausiliitteen*, *Sunnuntai*-sivujen ja *Teema*-lehden kuvatoimittajana. Parhaillaan hän on työkierrossa *Hesarin* datadeskissä.

"Saan kuvaajilta ehdolle vaihtelevan määrän kuvia. **Akseli Valmuse** *Vieraiden Lappi* -setti oli melko valmis, mutta keskustelimme silti kuvien valinnoista ja järjestyksestä. Jutun näkökulma oli hiottu etukäteen: mitä näyttää suomalaisen silmin 'luonto', jota turistikot tulevat katsomaan? Kun jutunteko alkaa valokuvaajan työstä, esiin saattavat nousta erilaiset näkökulmat kuin kirjoittajan ideoimassa jutussa.

Työssäni ideoin juttuja toimituksen kanssa, ideoin ja tilaan kuvauksia ja kuvituksia sekä hoidan ne omalta osaltani lehteen. Keskustelen juttuprosessin aikana paljon kuvaajien, toimittajien ja taiteilijien kanssa. Tärkein tehtäväni on huolehtia, että tekstin ja kuvan yhteispeli toimii lopullisessa jutussa.

Keikkatilaus kuvaajalle on usein vain lyhyt teksti. Pyrin lisäksi keskustelemaan kuvaajan kanssa, jotta hänellä on jutun aiheesta, näkökulmasta ja kuvaustyylistä hyvä käsitys ennen keikkaa. Featuressa on erityisen tärkeää löytää kuvaaja, joka syttyy aiheesta. Keskustelu ja luottamus ovat tärkeitä myös kuvien valintavaiheessa, jotta esimerkiksi kynnys pyytää lisää kuvia on matala.

Valokuvataiteilijan taustani saattaa vaikuttaa työhöni niin, että pystyn ajattelemaan kuvankäyttöä monilla eri tavoilla ja tekemään epätyypillisiäkin valintoja. Silti lehtityössä pitää aina ajatella lukijaa, jolle liian taiteellinen ratkaisu voi näyttää käsittämättömältä.

Hesarissa on nykyään seitsemän vakituista ja neljä tarvittaessa töihin tulevaa kuvatoimittajaa. Työ on lisääntynyt johtuen materiaalin määrästä ja uusista käyttötavoista netissä. Itse tasapainoilan *Kuukausiliitteen* ja *Sunnuntain* rytmien välillä. Kun projekteja on koko ajan monta, yhteen ei voi loputtomiin uppoutua. On osattava priorisoida ja uudelleenpriorisoida, kun suunnitelmat muuttuvat.

Työskentelen taustalla, ja se on valinta. Suunnittelu ja editointi ovat juttuni. Hakeudu alalle, koska rakastan lehtiä ja valokuvien katse-
lua." ●

Nyt
loppuu tämä kodin
kantaminen
töihin.